سلطنت

لیکوال: ثناالله طوطاخیل

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب ځانګړتیاوې

کتاب نوم: سلطنت

موضوع: اسلامی اقتصاد

لیکوال: ثناالله طوطاخیل

ډیزاین چارې: ثناالله طوطاخیل

چاپ کال: ۳ / ۸ / ۱۴۰۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

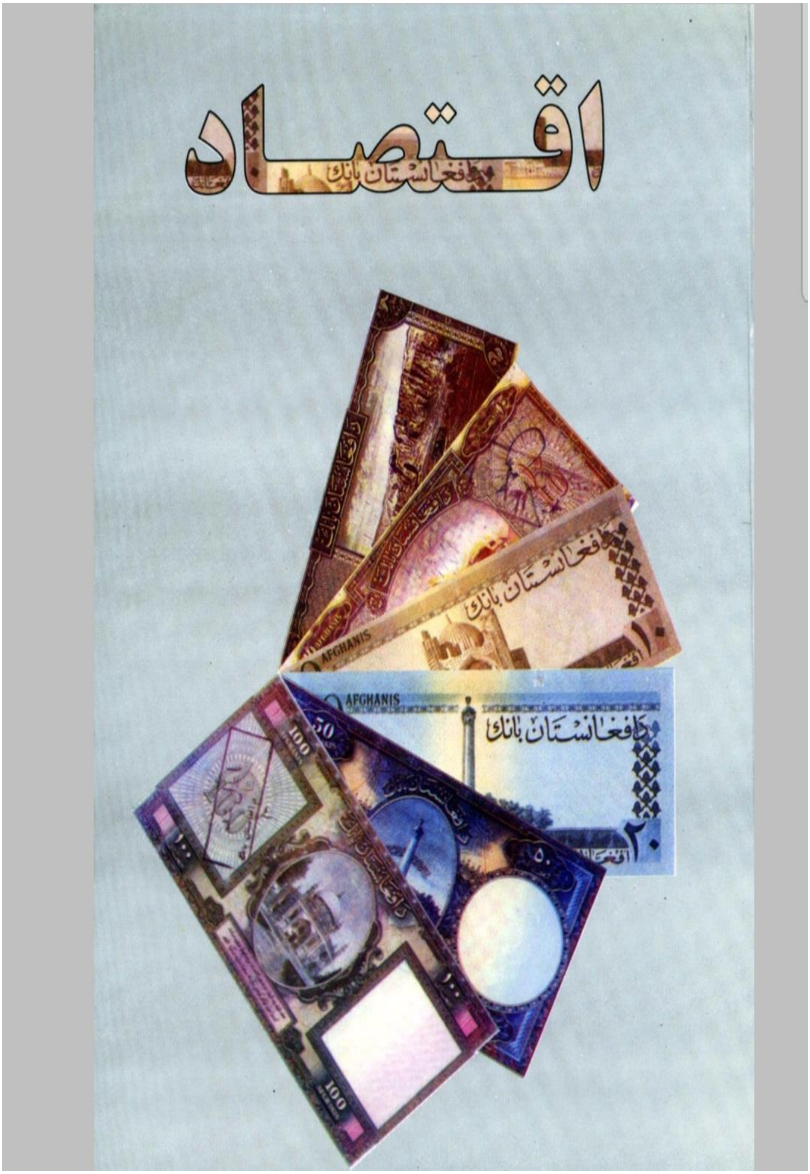

(c) ketabton.com: The Digital Library

عناوین

د عامه ذهنیت بدلون...1

د رسنیز کمپاین اهمیت...2

د بهرنیانو لپاره سهولتونه...4

د بهرنیو پانګوالو جذب... 5

د بازار موندنې 10 لارې..7

د سولر او بادي انرژۍ تولید 9

د کارموندنې لپاره ستراتیژي (Strategy for Employment Generation):..11

مصنوعي هوش 13

د کتابونو چاپ...15

د کتابونو چاپ لپاره جایزې یا مرستې..................................16

د ځوانانو هڅونه په لاندې ډول ممکنه ده..................................17

د ټکنالوجۍ معرفي...19

د قومونو تر منځ همکارۍ...20

د

(c) ketabton.com: The Digital Library

فابريکي جوړښت 22

د شکايت ثبت سيستم..23

د لاسته راوړنو تحليل..24

د زده کړو مهارتونه...26

د مهارتونو وده..28

د مالياتو تخفيف...29

مکتوب...31

عملي آنلاين کاروبارونه...33

د کورنيو محصولاتو ملاتړ..35

د توليد زياتولو لارې...37

عرضه او تقاضا د اسلام له نګاه..38

د بازار تعادل د اسلام له نګاه...39

د سهامي شرکتونو جوړښت (Joint-stock companies structure) 40

اسعارو سياست (Monetary Policy) په اسلامي اقتصاد کې....44

د دولت رول په اقتصاد...46

د پانګونې هڅونه او بازار ثبات...47

صنعت...48

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اقتصاد او علم اړیکه..50

وارداتو او صادراتو سیاست..52

واردات او صادرات د اسلام له نګاه..................................55

د انرژۍ اقتصاد..57

صنعت او تولید..59

میکرو اقتصاد بنسټونه..60

د تور بازار اغېز Black Market Impact 62

تور بازار د اسلام له نګاه..64

تاجر د اسلام له نګاه...65

د قاچاق اقتصادي تاوان..67

د کار بازار (Labour Market) او بېکارۍ

(Unemployment) 69

د پارک بدلون په کتابتون...71

درې اړخیزې همکارۍ..73

سافټویر او اپلکیشن جوړونه...76

د سافټویر او اپلکیشن جوړونې لپاره فعالیتونه......................78

د آفتابي (شمسي) او بادي انرژۍ لپاره د شریک کاروبار طرحه..80

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عوایدو یا مالیاتو د شریکولو میکانېزم..................................81

مهارتونه لوړول...83

افغانی هنرونه...86

د کورني تولید بازار……………………………………87

موخذونه...88

معرفی..91

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږ دا کتاب ستاسو لپاره ځکه ولیکه چی تاسی خپل اقتصادی او فکری نظریات موږ سره شریک کړی تر څو موږ ستاسی لیکنی په خپل کتاب کی ثبت کړو او د خپل مظلوم ولس لپاره د خدمت مصدر وګرځو همداسی د هیواد لپاره په خپله کار وکړو. باید موږ خپل ځوانان په داسی فکرونو وروزو چی نه د خپل ځان لپاره بلکه د خپل هیواد او د خلکو لپاره خدمت نمومه وګرځی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عامه ذهنیت بدلون

د عامه ذهنیت بدلون د ټولنې په پرمختګ کې یو له مهمو عواملو څخه دی. کله چې د خلکو افکار، باورونه، او چلندونه مثبت او پرمختللي شي، نو دا د ټولنیز، اقتصادي او کلتوري پرمختګ سبب ګرځي. د ذهنیت بدلون هغه پروسه ده چې په ترڅ کې یې خلک زاړه، ناسم یا منفي نظرونه او عادتونه پریږدي او نوې پوهه، ارزښتونه او چلندونه خپلوي. د عامه ذهنیت د بدلون لپاره لومړی شرط پوهاوی او تعلیم دی. خلک باید د بدلون اړتیا او ګټې په واضح ډول درک کړي. د دې لپاره باید رسنۍ، ښوونځي، ټولنیزې غونډې، او عامه کمپاینونه وکارول شي څو د بدلون اړین پیامونه تر خلکو ورسول شي. دا پروسه باید د خلکو د فرهنګي ارزښتونو، عنعناتو، او دیني باورونو په درناوي ترسره شي، ترڅو خلک مقاومت ونه کړي. د ذهنیت د بدلون بله مهمه برخه د مثال ښودل دي. کله چې خلک په خپلو ټولنو کې د بدلون مثبت نتایج وګوري، لکه اقتصادي پرمختګ، روغتیایي ښه والی، یا ټولنیز عدالت، نو هغوی د بدلون هڅه کوي او نوی چلند خپلوي. په دې ډول، د عامه ذهنیت بدلون نه یوازې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرد په کچه، بلکې د ټولنې په کچه هم رامنځته کېږي. د عامه ذهنیت په بدلون کې دوامداره هڅې اړینې دي. بدلون یو وختنی کار نه دی؛ بلکه دا یوه اوږدمهاله پروسه ده چې باید په کې د مختلفو برخو تر منځ همغږي وي. حکومتونه، غیر دولتي سازمانونه، دیني عالمان، ښوونکي، او رسنۍ باید په ګډه کار وکړي ترڅو د عامه ذهنیت بدلون په مؤثر ډول پیاده شي.

د رسنیز کمپاین اهمیت

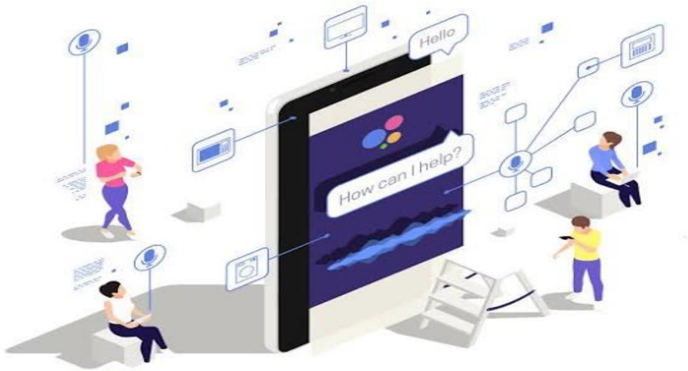

د عامه پوهاوي لوړولو لپاره رسنۍ د خلکو ذهن ته پیغام رسوي، ستونزې روښانه کوي او د حل لارې وړاندیزوي.

مثلا: کمپاین خلک هڅوي چې له یوې پروژې یا نوښت سره علاقه او ملاتړ وښيي. شفاف او هدفمند رسنیز پیغام د باور فضا رامنځته کوي.او د پروژې، اهدافو، لاسته‌راوړنو او اړتیاوو په اړه مالومات تر خلکو رسوي. د ناسمو دودونو، ناوړه عادتونو لکه(نشه) ضد مبارزه کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرسته کوي.او د محصولاتو، خدماتو یا کاروبار د معرفي او پراختیا لپاره کارول کیږي چې د دولتي او غیر دولتي ادارو همغږي او همکاری ته زمینه برابروي. د رسنیز کمپاین اهمیت 1400 کاله مخکی رسول الله ﷺ بیان کړی او فرمایلی یی دی:

"بلغوا عني ولو آية." یعنی "زما له خوا (دیني پیغام) ورسوئ که څه هم یوه آیه وي." (بخاري، حدیث 3461).

نن سبا د پیغام رسولو لپاره زیات کوششونه شوی لکه د تلیفون له لاری پیغام رسول همداسی د راډیو، رسانی، TV، اخبار ،د اجتماعی شبکی او نور.

رسنیز کمپاین د پیغام رسولو لپاره مؤثره لاره ده، اسلام هم د حقایقو او خیر خپرولو امر کوي.همداسی د ښځو، ځوانانو، محصلینو، او نورو ځانګړو قشرونو لپاره د هم مشارکت او ونډې زمینه برابر کیږی مثال: د مخدره توکو پر ضد عامه پوهاوي کمپاین ، د سهامي کاروبارونو د معرفي او جلب لپاره تبلیغاتي کمپاین ، د محیطي پاکوالي او د زدهکړو، یا خیاطۍ، سولر، او نورو پروګرامونو لپاره کمپاینونه کول او داسی نور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بهرنيانو لپاره سهولتونه

د بهرنيانو د جذب او ښه ميلمه پالنې لپاره، بايد په ښارونو کې ځانګړي سهولتونه برابر شي، لکه: د اوسېدو مناسب کورونه او اپارتمانونه ، عصري پارکونه او تفريحي ځايونه چې کلتوري او ټولنيز فعاليتونه پکې وي سوداګريز مرکزونه او بلډنګونه چې په کې رستورانتونه، کيفې، او نړيوال خدمات وي ، ژبني ملاتړ (انګليسي او نورې ژبې) او د معلوماتو لپاره مرکزونه ، د سفر او ترانسپورټ آسانتياوې لکه ټکټونه، کرايې او موټر خدمات ، د امنيت ټينګښت ، قانوني ملاتړ او روغتيايي خدمات ،کلينيکونه چې نړيوال معيارونه پکې پوره وي . دا ټول اقدامات بهرنيان هڅوي چې په هيواد کې پانګونه وکړي، سياحت وکړي او کلتوري تبادله رامنځ ته شي. مثلا په ځاځی اريوب کی د هوټل ، رسټورانټ او بلډينګ جوړول د سياحت کوونکو د خوب لپاره او داسی نور.الله تعالی فرمايی (وَإِنْ أَحَدٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّىٰ يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ)

"که له مشرکانو يو تن پناه وغواړي، نو پناه ورکړه تر هغه چې د الله کلام واوري." (التوبة: 6)

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلطنت (اسلامی اقتصاد)

همداسی رسول ص فرمایی : "من آذی ذمّیاً فقد آذاني" یعنی"چا چې ذمي (بهرنی، غیرمسلمان) ته ضرر ورکړ، ما ته یې ضرر ورکړی." (ابو داود)

اسلام د بهرنیانو عزت، امنیت او سهولت تضمین کړی، په ځانګړي ډول که سوله ایز وي.

د بهرنیو پانګوالو جذب:

بهرني پانګوال هغه کسان یا شرکتونه دي چې له بهرنیو هېوادونو څخه زموږ هېواد ته پانګه، سرمایه یا تخنیکي پوهه راوړي. د هغوی جذب د اقتصادي ودې لپاره خورا مهم دی ځکه چې دا پانګه د تولید، کارموندنې، ټکنالوژۍ او پرمختګ لامل کېږي. ثبات او قانوني امنیت باید د پانګوالو لپاره واضح، ثابت او د قانوني حقونو خوندیتوب یقیني شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنگه د جوازونو، مالیاتو او سوداګرۍ اسنادو ترلاسه کول باید ساده او چټک وي. دولت باید بهرنیو پانګوالو ته مالیاتي معافیتونه، تعرفې کمښت او نور اقتصادي امتیازات ورکړي او د ځایي کارکوونکو لپاره د مسلکي روزنې پروګرامونه برابرول ترڅو بهرني پانګوال د ماهرو کارکوونکو سره همکاري وکړي.

د بهرنیو پانګوالو د جذب لپاره د برښنا، سړکونو، او نورو زیربناوو ښه والی چې د کاروبار لپاره اړین دي چې باید جوړ شی مثلا د آمریکا واردات له صادراتو زیات دی دا جمله دا معنا ورکوی ، کله چی یو هیواد واردات کوی د هغو په مقابل کی هیواد ته پیسی ورکوی چی آمریکا تری واردات کوی نو که چیری واردات له صادراتو زیات وی نو د هیواد اقتصاد له شکست سره مخامخ کیږی ځکه د همدی هیواد پیسی د فرار په حالت کی دی نورو هیوادو ته نو دلیل یی څه ده چی امریکا تر اوسه اقتصادی ضعف نه لری دلیل یی همدا پانګوال دی چی په همدی هیواد کی په میلیاردونو ډالر پانګونه کوی او اقتصاد یی نور هم قوی کیږی. نو باید د حکومت له خوا شفافه اړیکه او ملاتړ له پانګوالو وشی تر څو باور یی زیات شی او پانګونه وکړی. بهرنیو پانګوالو جذب د هېواد اقتصادي ودې، نوښتونو او د نړیوال بازار سره نښلولو لپاره حیاتي او ډیر مهمه موضوع ده.

الله تعالی فرمایی : وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ (المائدة: 2)

"او په نېکۍ او تقوا کې له یو بل سره مرسته وکړئ."

د بهرنیو پانګوالو جذب یا همدا نیکی که د ملت د خیر، ودې او پرمختګ لپاره وي، دا یوه شرعي همکاري ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بازار موندنې 10 لارې:

1. رسنۍ (تلویزیون، راډیو، اخبار): د اعلانونو، مرکو او راپورونو له لارې بازار ته د محصول یا خدمت پېژندنه.

2. ټولنیزې شبکې (فېسبوک، انسټاګرام، یوټیوب، ټېلېګرام): د پراخ لاسرسي لپاره ارزانه او مؤثره وسیله ده.

3. شفاهي تبلیغات (Word of Mouth): د خوښ مشتریانو لهخوا نور جذبول.

4. نمونه ورکول یا ازمایښتي خدمت: د خلکو لپاره وړیا نمونه یا تجربه وړاندې کول.

5. نندارتونونه او فستیوالونه: د محصول مستقیم معرفي لپاره مؤثره ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

6. سوداګريزې غونډې او کنفرانسونه: د سوداګرو او پانګوالو جذب لپاره.

7. برېښناليک او SMS بازارموندنه: د مشخصو مخاطبينو سره مستقيم تماس.

8. ويبسايټ او بلاګ: د معلوماتو شريکولو او آنلاين پلور لپاره.

9. رعايتونه، تخفيفونه او انعامونه: د مشتريانو جذب او وفاداري زياتوي.

10. د همکاريو جوړول: له نورو کاروبارونو يا ادارو سره شراکت.

قرآن کی الله تعالی فرمایی (وَأَعِدُّوا لَهُم مَّا اسْتَطَعْتُم مِّن قُوَّة) يعنی "دوی ته هر څه چمتو کړئ چې ستاسو له وسه وي." (الأنفال: 60) او همداسی په حديث شريف پيغمبر ﷺ فرمایی: "إن الله يحب إذا عمل أحدكم عملاً أن يتقنه."

"الله خوښوي چې کله مو يو کار وکړ، ښه يې وکړئ."

(بيهقي، شعب الايمان)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سولر او بادي انرژۍ تولید

هدف یې د بریښنا د پاکو، ارزانه، دوامداره او چاپېریال ته دوستانه سرچینو څخه ګټه اخیستل، د انرژۍ کمښت جبران، او د خلکو ژوند معیاري کول دی. د سولر انرژي (لمرینه انرژي) د لمر له وړانګو بریښنا تولیدوی. چې د سولر پینلونو (Solar Panels) له لارې کار کوي او د کلیو، ښوونځیو، روغتیایي مرکزونو او فابریکو لپاره مناسب دی. ارزانه، ساتنه‌یې آسانه، او اوږدمهاله حل لاره ده. او بادي انرژي (د باد انرژي) چې د باد توربینونه (Wind Turbines) د باد د حرکت له لارې بریښنا تولیدوي. زیاتره په هغو سیمو کې کارېږي چې هلته دوامدار باد وي او د صنعتي زونونو او زراعتي فارمونو لپاره ښه سرچینه ده.

فواید یې عبارت دی له: د نفت او ډیزل څخه خلاصون ، د چاپېریال نه ککړتیا ، د تولید لوړ ظرفیت ، د وارداتو مخنیوی او کورنی تولید . د تطبیق لارې یې امکان لری د عامه خصوصي مشارکت (PPP) له لارې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیلول ، خلکو ته د کورني سولر سیستمونو چمتو کول ، د فابریکو لپاره سوداګریز سولر پلانونه جوړول ، د باد انرژۍ لپاره مناسبې ساحې مشخصول.

او د دولت رول هم مهمه اغیزه لرى لکه: د پانګوالو لپاره مالی معافیتونه ، د ځمکې اسانه برابرول ، د تکنالوژۍ وارداتو اسانتیا ، د متخصصینو روزنه او ملاتړ . قرآن کی الله تعالی فرمایی: (وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ) یعنی "او لمر او سپوږمۍ یې ستاسو لپاره تابع کړې دي، چې همېشه روان دي..." (ابراهیم: 33)

دا آیت د طبیعي منابعو (لکه لمر او باد) د کاروني مشروعیت او نعمت ښيي. له دې نه د سولر او بادي انرژۍ اخستل د اسلام له نظره یوه ښه استفاده ده. لمر څخه د هغه ذره انرژی اخیستل د سولر لپاره چې همدا ذره هم همیشه په حرکت کی وی همداسی سپوږمی چی په ځمکه کی د جزر او مد همدآرنګه د بادونو په خوزښت کی مهم رول لری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کارمونـــــــدنې لپـــــاره ســــــتراتیژي (Strategy for Employment Generation):

موخـه یـې د بېکـارۍ کمـول، د خلکـو اقتصـادي وضـعیت ښـه کـول، او دوامداره کـار پیدا کـول، پـه ځـانګړي ډول د ځوانـانو، ښـځو او مسـلکي کسانو لپاره دی.

مهمـــې ســـتراتیژۍ: تولیـــدي ســـکتور پراخـــول لکـــه فـــابریکې جـــوړول (زراعتـــي، صـــنعتي، درمـــل جـــوړونې...) . د کوچنیـــو او منځنیـــو کاروبـــارونو (SMEs) ملاتـــړ . او همدارنګـــه د حرفـــوي زده کـــړو پروګرامونه باید موجود وی لکه: د خیاطۍ، ترمیم، ترکاڼۍ، موټر ترمیم، الکترونیک او نورو مسلکونو زده کړه ، د روزنیزو مرکزونو جوړول او د کـار بـازار اړتیـاوو سره سم مهارتونـه ورښـودل. شـریک کاروبارونـه جوړول هم کـولای شـی کارموندنـه زیاتـه کـړی چـی د خلکـو تـر منځ د سـرمایې ګـډول ، د سـهامي شـرکتونو جوړیـدل ، د دولـت او خصوصـي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سکتور ګډې پروژې (PPP) جوړول شامل دی. د زراعت او مالدارۍ پراختیا چې د کرنې پرمختللي میتودونه، د لبنیاتو، چرګانو او کبانو فارمونه ، د کرنیزو محصولاتو پروسس او بازار ته رسونه هم کارموندنه زیاتوی. د IT او ټکنالوژۍ پراختیا چې د آنلاین کار (فري‌لانسینګ، ډیزاین، پروګرامینګ...)لپاره زمینه برابروی او د IT زده کړو مرکزونه جوړول هم وزګارتیا له منځه وړی.

د بهرنیو پانګوالو جذب لپاره د هغوی پانګې لپاره قانوني اسانتیاوې ، د امنیت، مالیاتو او ځمکې برابرول او د صادراتو او تولید پراخیدل مهم دی . کار موندنې لپاره د معلوماتي سیستم جوړول لکه د کار غوښتونکو او فرصتونو ثبت او د آنلاین کارموندنې پلیټفارم جوړول ضروری دی.

رسول الله ﷺ وفرمایل:

"ما أَكَلَ أَحَدٌ طَعَامًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ."

"هیڅوک بهتره خواړه نه دي خوړلي تر هغو چې له خپل لاسه کار یې کړی وي." (بخاري 2072)

د کارموندنې لپاره ستراتیژۍ باید د خلکو مهارتونه، اړتیاوې، او منابع و ارزوي او له هغه لارې فرصتونه برابر کړي. اسلام کار او هڅه یو عزتناک عمل ګڼي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصنوعي هوش (AI)

د ټکنالوژۍ او مصنوعي هوش (AI) وده د معاصرې نړۍ یو له مهمو تحولاتو څخه ده. مصنوعي هوش (Artificial Intelligence) دا هغه تکنالوژي ده چې ماشینونه د انسان په څېر فکر کوی، تصمیم نیوی او زده کړه کولی شي.

د AI عموما 4 برخې لری چې عبارت دی له Machine Learning (ماشین زده کړه)، Natural Language Processing (ژبنیز تحلیل)، Computer Vision (د تصویر پیژندنه) او Robotics (روباتونه) دی.

AI بعضی مهمی ګټې لری لکه: د کار سرعت او دقت لوړول د معلوماتو تحلیل آسانوي ، طبي تشخیص، زراعتي تولید،

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلطنت (اسلامی اقتصاد)

سوداګرۍ، تعلیم او حکومتدارۍ په برخه کې پراخ کارول کیږي او داسې نور.

د افغانستان لپاره ښه فرصتونه هم لري لکه د تعلیم ښه کول (آنلاین زده کړه، ژباړه، محتوا) ، د کرنې مدیریت (د حاصلاتو تحلیل) ، د حکومت شفافیت (د معلوماتو مدیریت، شکایتونه ثبت) ،د سوداګرۍ پراختیا (آنلاین بازار، CRM سیستمونه) او نور. په دې برخه کې پرمختګ ته اړتیا شته لکه :قانوني چوکاټ فني متخصصین ، نړیوالې همکارۍ او پانګونه

هدف: د کارونو اتومات، د معلوماتو تحلیل، او غوره پرېکړې.

استعمالونه: روغتیا (تشخیص او درملنه) ، تعلیم (هوښیار ښوونکي) ، زراعت (AI-based سیستمونه) ، امنیت (سرویلیانس او څارنه) برخه کې کیږي.

د AI زده‌کړو لپاره باید کورسونه، ملي پالیسي او پانګونه باید جوړه شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتابونو چاپ:

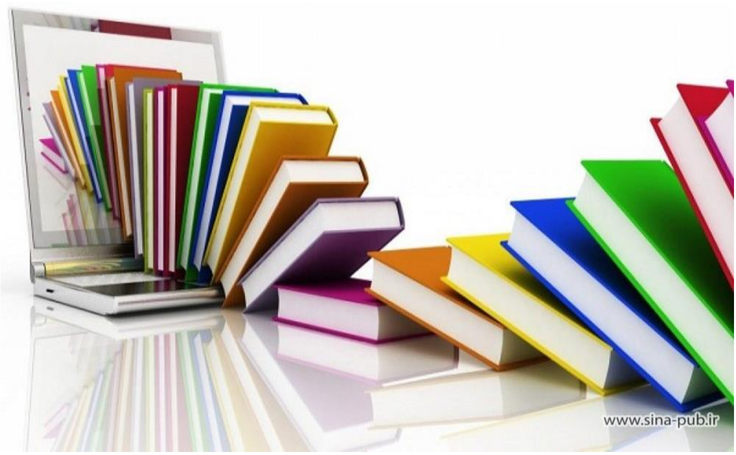

کتاب چاپول د علمي، فرهنګي او تعلیمي پرمختګ لپاره مهم کار دی. چاپ پروسه کې لاندې مرحلې شاملې دي:

د کتاب محتوا ترتیب او تدوین: لیکوال یا مسلکي ټیم د کتاب متن چمتو کوي، سمون او اصلاح یې کوي.

ډیزاین او ګرافیک: د کتاب مخ، پانه‌بندي، فونټ او بڼکلا ډیزاین کېږي ترڅو لوستونکو ته جالب ښکاره شي.

چاپ پروسه کې د کیفیت کنټرول، وخت او لګښت هم مهم دي. د کتاب چاپ کول د پوهې خپرولو او فرهنګ ودې لپاره حیاتي ګام دی.

قرآن کی الله تعالی فرمایی: (ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ)"نون، قسم دی قلم ته او هغه څه ته چې لیکي." (القلم: 1)

او همداسی حدیث شریف کی رسول الله ﷺ وفرمایل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلطنت (اسلامی اقتصاد)

"إذا مات ابن آدم انقطع عمله إلا من ثلاث: صدقة جارية، أو علم يُنتفع به..."

"کله چې انسان مړ شي، عمل یې پرې کېږي پرته له دریو: روانه صدقه، علم چې ترې ګټه اخیستل کېږي..."(مسلم 1631)

کتابونه د علم د خپرولو اساسي وسیله ده، او اسلام کې علم او قلم ته لوړ مقام ورکړل شوی. د لیکوالانو هڅونه د ثواب کار هم دی او د ټولنې فکري وده تضمینوي.

د کتابونو چاپ لپاره جایزې یا مرستې

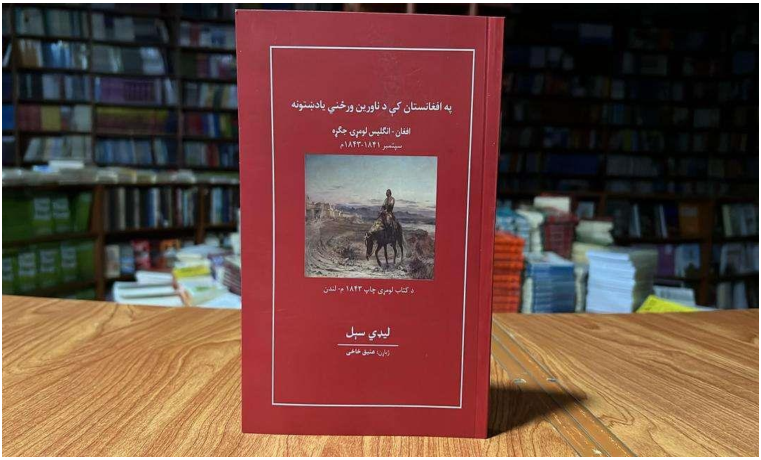

مالی مرسته چې چاپ لګښتونو پوره کولو لپاره پیسې یا پور ورکول کیږی. همدارنګه تخنیکی ملاتړ د ډیزاین، تایپ، او ایډیټ کولو کې مرسته او کمک د دولت یا شخصی موسسی یا خلکو له خوا باید ترسره

(c) ketabton.com: The Digital Library

شی . د موادو برابرولو لپاره باید په یو مشخص ځای کی د کاغذ، رنګ، او چاپ ماشینونو څخه په وړیا یا تخفیف ډول خلک استفاده وکړل شی.

او د کتاب د تبلیغ لپاره رسنۍ کې ځای یا فرصت عامو خلکو ته ورکړل شی او د غوره لیکوالانو او کتابونو لپاره جائزې وټاکل شی همدارنګه چاپ او مشورې کې هم مرسته وکړي

د لیکلو او چاپ په اړه ځانګړي کورسونه او ورکشاپونه باید ارایه شی خصوصا پوهنتونو کی.

د کتاب د پیژندنې لپاره رسنۍ، ټولنیزې شبکې او بازارونه کارول کیږي.

د ځوانانو هڅونه په لاندې ډول ممکنه ده:

د مهارتونو زده‌کړه او حرفوي روزنه ورکول

د نوښتونو او ابتکاراتو ملاتړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ځوانانو لپاره د کارموندنې ځانګړي فرصتونه برابرول

د مشــورتي پروګرامونــو جــوړول ترڅــو د ژونــد مختلفــو برخــو کــې لارښوونه وکړي

د زده‌کړو او تعليمي بورسونو ورکول

د ځوانانو فعال ګډون په ټولنيزو، اقتصادي او سياسي پروژو کې هڅول

د مخکښو ځوانانو پيژندنه او جايزې ورکول

د رهبرۍ او ټيم مديريت مهارتونو روزنه

د سپورتي، کلتوري او هنري فعاليتونو کې ګډون تـه زمينـه برابـرول . دا لارې د ځوانــانو د استعدادونو ودې، بـاور لوړولـو او مثبتو رولونـو تـه د هڅوی د هڅونې لپاره مهمې دي. د علمي څېړنو مرکزونه د نوو مفکورو او ټکنـالوژۍ د پراختيـا لپـاره مهمـې ادارې دي چـې خلـک کـولی شـی پـه مختلفو برخو لکه طب، کرنـه، انجينـري، او ټولنيزو علومو کـې څېړنـې وکړی.

او موخی يې هم د هېواد اقتصادي، ټولنيز او تعليمـي پرمختـګ تـه خدمت کول دي. دغه مرکزونـه د محققينـو، پوهـانو او زده کوونکو تـه د څېړنـې زمينـه برابـروي. حکومـت او خصوصـي سـکټور يـې بايـد ملاتـړ وکـړی ترڅو چی د نوښتونو لړۍ پراخه شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلطنت (اسلامی اقتصاد)

د ټکنالوجۍ معرفي:

ټکنالوجي هغه علوم، وسایل او طریقې دي چې د ژوند آسانتیا، تولید زیاتوالی او ستونزو حل لپاره کارول کېږي. دا د انسانانو لپاره د نوو وسایلو جوړولو او د معلوماتو د راټولولو، ذخیره کولو، او انتقال آسانتیا برابروي.

ټکنالوجي په مختلفو برخو کې کارول کېږي لکه:

معلوماتي ټکنالوجي (کمپیوټرونه، انټرنیټ، سافټویر او نور)

صنعتي ټکنالوجي (ماشینونه، فابریکې، تولیدي وسایل او نور) ، طبي ټکنالوجي (درمل، تشخیص وسایل او نور)

(c) ketabton.com: The Digital Library

انرژي ټکنالوجي (لمريزې، بادي ، نورې سرچينې او نور) .

په ټوله کې، ټکنالوجي د پرمختګ مهم بنسټ دی چې له لارې يې اقتصاد، زده کړه، روغتيا او ټولنيز ژوند ښه کيږي.

قرآن کی الله تعالی فرمایی :وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِّنْهُ يعنی "او هر څه چې په اسمانونو او ځمکه کې دي، هغه ستاسو لپاره مسخر کړي دي."

(الجاثيه: 13)دا آيت ښيي چې الله تعالی انسان ته د طبيعت او وسايلو کارولو واک ورکړی، نو ټکنالوجی کارول د الله د نعمتونو څخه مشروع استفاده ده.

د قومونو تر منځ همکاری:

د مختلفو قومونو تر منځ همکاری د ټولنې د ثبات، سولې او اقتصادي پرمختګ لپاره ډېره مهمه ده. کله چې قومونه په ګډه کار وکړي، نو ټولنيزې ستونزې کمېږي او ګډ اهداف ترلاسه کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قومونو تر منځ د ګډو موخو ټاکل او پر هغوی کار کول ډېر مهم او ضروری ده. همدارنګه د یو بل کلتور، رواجونو او عقایدو درناوی کول او د خبرو اترو له لارې ستونزې حل کول هم ډېر اهمه موضوع ده.

دولت او خصوصی سکټور باید د ګډو سوداګریزو او تولیدي پروژو جوړولو کی مهمه ونډه ولری چې د ټولو قومونو ګټه پکې وي. سوله او امنیت ته وده ورکولو لپاره د ګډو اقداماتو له لارې د تاوتریخوالي مخنیوی او د سولې ټینګښت ته باید پام وشی او د قومونو تر منځ همغږي او همکاری د یوه پیاوړي، متحد او هوسا هېواد بنسټ دی.الله تعالی فرمايېږ:

(يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُم مِّن ذَكَرٍ وَأُنثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا يعنی ")اې انسانانو! موږ تاسو له يوه نارينه او يوې ښځې پيدا کړي ياست، او ملتونه او قبيلې مو در جوړ کړل، چې يو بل وپېژنئ." (الحجرات: 13)

قرآن د قومونو ترمنځ د تعارف او همکاری اصل تائید کړی، نه د جګړې یا توپیر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فابریکې جوړښت :

ځای ټاکل لکه صنعتي زون یا مناسب ځای د ترانسپورت، برېښنا او کارکوونکو له پلوه. په دغه برخه کی باید

قانوني اسناد ولری چی ثبت، جواز او مالیه په کی شامل دی.

د فابریکی د جوړولو لپاره باید د تولید سالون، ګودام، اداري دفترونه ، د کارکوونکو لپاره خونه او تشنابونه او د کیفیت کنټرول برخه باید موجود وی

تخنیکي تجهیزاتو درلودل چی د تولید ماشینونه، د برېښنا سیستم، امنیتي وسایل، هوا تهویه، او نور دی باید موجود وی. قرآن کی الله تعالی فرمایی: وَأَلَنَّا لَهُ الْحَدِيدَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

"او موږ د داوود (ع) لپاره اوسپنه نرم کړه."

(سبأ: 10) دا آیت د صنعت او تخنیک اهمیت ته اشاره کوي. الله تعالی داوود علیه‌السلام ته د وسایلو جوړولو هنر ورکړ، چې د تولید بنسټ دی.

د شکایت ثبت سیستم:

شکایت ثبت سیستم یوه منظمه او شفافه پروسه ده چې د خلکو ستونزې، نارضایتۍ او وړاندیزونه په رسمي ډول ثبت او تعقیب کیږی. د دې سیستم موخې دا دي چې د خدماتو کیفیت ښه کړي او د خلکو باور زیات کړي. خلک کولی شي خپل شکایتونه په لیکلي، شفاهي یا آنلاین ښه وړاندې کړي چې مهمه یی شفاهی ښه ده . او هر شکایت په یوه مشخص فورمه کې ثبت او د موضوع له مخې یې کټګورۍ ټاکل کېږي. بیا د شکایت جدیت او علتونه د متخصصینو لخوا څېړل کېږي او اړوند مسؤلین د ستونزې د حل لپاره اقدامات کوي.

شکایت کوونکي ته د حل په اړه معلومات ورکول کېږي او د ستونزې تعقیب کیږی. د شکایت ثبت سیستم باید ساده، اسانه او هر چا ته لاسرسی ولري ترڅو خلک په ډاډ سره خپل نظر وړاندې کړي او د حکومت یا ادارو خدمات ښه شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلطنت (اسلامی اقتصاد)

خلـک خپـل شـکایتونه کـولای شـی اړونـد وزارتونـو یـا ریاسـتونو تـه د عریضـی پـه شـکل انتقـال کـړی مثلا او کـه چـا د ځینـو نظریـو پـه اسـاس اقتصادی ، سیاسی او یا نوری طرحی جوړی کړی وی کولای شی چی په لومړی قدم کی د پوهنتون پوهنځی او یا د پوهنتون ریاست ته یی انتقال کړی او تایید یی کړی چی صحی ده او بیا یی وزارتونو یا ریاستونو ته انتقال کړی چی هغوی پری جلسه ونیسی خو مهمه دا ده چی د اقتصاد یا صنعت وزارت ته د مکتوب په شکل ورسول شی.

د لاسته راوړنو تحلیل:

دا هغه پروسه ده چې پکې د یوې پروژې، پلان یا فعالیت پایلې او نتایج په دقیق ډول ارزول کیږي. هدف یې دا وي چې معلومه کړي کوم اهداف ترلاسه شوي، کومې ستونزې موجودې وې، او څه ډول پرمختګونه یا نیمګړتیاوې شتون لري. د لاسته راوړنو تحلیل لاندې ټکي لري:

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ټاکل شوو اهدافو او معیارونو سره د نتایجو پرتله ، د مثبتو او منفي اړخونو پېژندنه ، د ستونزو او خنډونو تشخيص ، د راتلونکي لپاره د اصلاحاتو وړاندیزونه او د پانګونې یا وخت د اغېزمنتیا ارزونه دا تحلیل مرسته کوي چې د پروژې کیفیت او موثریت وڅېړل شي او راتلونکي پلانونه په ښه توګه جوړ شي. قرآن کی الله تعالی فرمایی:

فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ یعنی "که نه پوهېږئ، د علم لرونکو نه وپوښتئ." (النحل: 43)

د لاسته راوړنو تحلیل د پوهانو، متخصصینو له خوا باید وشي، چې نتیجه یې د راتلونکو پریکړو لپاره ارزښتناکه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کړو مهارتونه:

زده کړې یوازې کتابي معلومات نه دي، بلکه هغه عملي او ذهني وړتیاوې دي چې زده کوونکي د ژوند په هره برخه کې ورځخه ګټه اخلي. مهارتونه د زده کړې په بهیر کې د پوهې د ښه جذب او کارونې لپاره حیاتي رول لري او سو مهمی نقطی یی په لاندی ډول دی.

تحلیلي او انتقادي تفکر :چی د مسایلو ژورې څېړنی او مناسب حل لارې موندل په بر کی نیسی.

مسئله حل کول: د ننګونو په وړاندې عملي او ابتکاري لارې چارې غوره کول.

ګروپی همکاری: د ډلې سره په ګډه کار کولو وړتیا او مدیریت.

وخت مدیریت: خپل وخت په موثر ډول پلان او تنظیم کول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ټیکنالوژۍ کارول: عصري وسایل او پروګرامونه په زده کړه کې کارول.

خپلواکي او ځان زده کړه: د ځان لپاره د نوو مهارتونو زده کړه او پرمختګ.

دا مهارتونه زده کوونکو ته چمتووالي ورکوي چې په پیچلو شرایطو کې بریالي او موثر پاتې شي.د لاسته راوړنو تحلیل:

دا هغه پروسه ده چې پکې د یوې پروژې، پلان یا فعالیت پایلې او نتایج په دقیق ډول ارزول کیږي. هدف یې دا وي چې معلومه کړي کوم اهداف ترلاسه شوي، کومې ستونزې موجودې وې، او څه ډول پرمختګونه یا نیمګړتیاوې شتون لري. د لاسته راوړنو تحلیل لاندې ټکي لري:

د ټاکل شوو اهدافو او معیارونو سره د نتایجو پرتله

د مثبتو او منفي اړخونو پیژندنه

د ستونزو او خنډونو تشخیص

د راتلونکي لپاره د اصلاحاتو وړاندیزونه

د پانګونې یا وخت د اغېزمنتیا ارزونه

دا تحلیل مرسته کوي چې د پروژې کیفیت او موثریت وڅیړل شي او راتلونکي پلانونه په ښه توګه جوړ شي.

قرآن کی الله تعالی فرمایی :فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ "که نه پوهیږئ، د علم لرونکو نه وپوښتئ."

(c) ketabton.com: The Digital Library

(النحل: 43) د لاسته راوړنو تحلیل د پوهانو، متخصصینو له خوا باید وشي، چې نتیجه یې د راتلونکو پریکړو لپاره ارزښتناکه وي.

د مهارتونو وده:

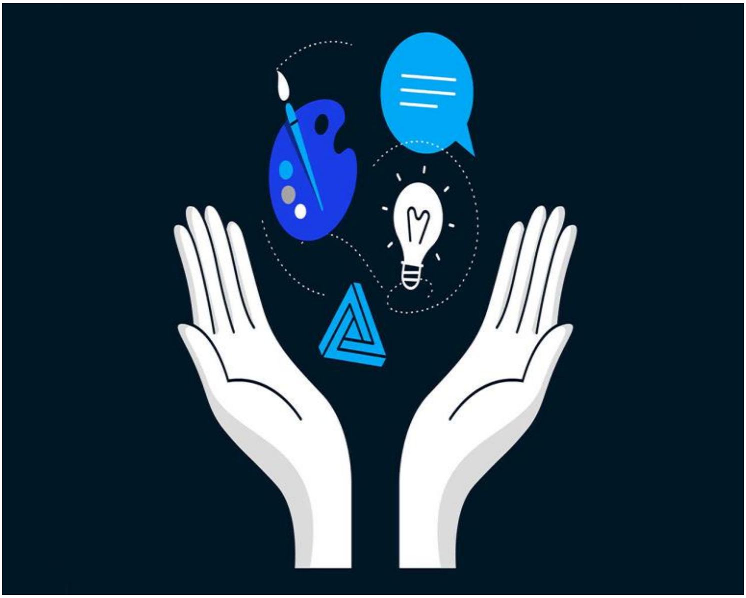

د مهارتونو وده هغه پروسه ده چې د افرادو ظرفیتونه، تخصصونه او وړتیاوې لوړوي څو په خپل مسلک او ژوند کې غوره فعالیت وکړي. دا وده د زده کړو، روزنې، او عملي تجربو له لارې تر سره کېږي. تخنیکي او حرفوي زده کړې لکه خیاطی، برقي کار، کمپیوټر زده کړه خصوصا د word پروگرام او نور مهم موضوعات دی. د ژوند مهارتونه لکه اړیکې جوړول، وخت مدیریت، ستونزو حل کول او نور. بله مهمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

موضوع دوامداره زده کړه د نویو مهارتونو زده کړه د وخت سره سم ده او د بازار اړتیاوو سره سم مهارتونه ترڅو خلک د کار موندني ښه فرصت ولري. د مهارتونو وده د شخصي او ټولنیز پرمختګ بنسټ دی چې د اقتصادي ثبات او ځان بسیاینې لامل ګرځي.قرآن کی الله تعالی فرمایی: وَأَعِدُّوا لَهُم مَّا اسْتَطَعْتُم مِّن قُوَّةٍ یعنی"او چمتو کړئ د هغوی لپاره هر څه چې وس لرئ له ځواک څخه." (الأنفال: 60)

مهارت وده یو ډول چمتووالی دی چې ملت پیاوړی کوي.

د مالیاتو تخفیف:

د مالیاتو تخفیف هغه پروسه ده چې حکومت د ځانګړو خلکو، شرکتونو، یا سکتورونو له خوا د ورکړل شویو مالیاتو اندازه کمه کوي یا ځینې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالیاتي امتیازات ورکوي. هدف یې د کاروبارونو هڅول، پانګونه زیاتول، او اقتصادي وده ده.

حدیث شریف :"من خفف عن مؤمن کربة من کرب الدنیا خفف الله عنه کربة من کرب یوم القیامة"

"چا چې له یوه مؤمن نه د دنیا یوه ستونزه لیرې کړه، الله به د قیامت یوه لویه ستونزه ترې لیرې کړي." (مسلم)

مالیاتي تخفیف هغه ته ورکړل شي چې مستحق وي، دا د اسلامي رحمت او عدالت له اصولو سره سمون لري.

د مالیاتو تخفیف ګټې:

د نوي کاروبارونو د پیل لپاره اسانتیاوې برابرول

د تولید او خدماتو د پراختیا هڅول

د خلکو او شرکتونو مالي بار کمول

د پانګوالو جذب او د بازار سیالۍ زیاتول

د بې وزلو او کمزورو سکتورونو ملاتړ

حکومت کولای شي ځانګړي تخفیفات د وخت په اساس یا د ځانګړو شرایطو له مخې ورکړي، لکه د نوو پروژو لپاره، یا د ځوانانو، ښځو او کوچنیو کاروبارونو لپاره ځانګړي امتیازات.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلطنت (اسلامی اقتصاد)

مکتوب:

مکتوب یوه رسمي لیکنه ده چې د یو شخص، ډلې، یا ادارې له خوا بل شخص، اداره، یا دفتر ته د کوم هدف لپاره استول کیږي. مکتوب کې معمولاً خپل هدف، غوښتنه، یا وړاندیز په واضح او منظم ډول وړاندې کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلطنت (اسلامی اقتصاد)

مکتوب کې باید لاندې ټکي شامل وي:

د لیک عنوان (موضوع)

د مخاطب نوم او د هغوی مقام

د لیک د استولو نېټه

د لیک شروع (سلام او درناوی)

د مکتوب اصلي محتوا (غوښتنه، شکایت، وړاندیز، تشکر او نور)

د پای خبرې (مننه او ښه هیله)

د لیک استوونکي نوم، دنده، او تماس

معرفی هغه برخه ده چې په کې خپل ځان، خپله اداره یا پروژه په مختصر او واضح ډول بل لوري ته معرفي کوو. د معرفی هدف دا دی چې مخاطب ته وضاحت ورکړل شي چې لیک استوونکی څوک دی او د لیک موخه څه ده.

معرفي په مکتوب کې لومړنۍ برخه وي، چې له سلام وروسته ځايږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عملي آنلاین کاروبارونه

1. د فیسبوک بازار (Market) کې پلور
2. د یوټیوب چینل جوړول (تعلیمي، دیني، معلوماتي...)
3. آنلاین تدریس (ژبانونه، کمپیوټر، مکتبي مضامین، حفظ ، تجوید)
4. د ګرافیک ډیزاین خدمتونه
5. د لوګو او پوسټ جوړونه
6. د سوشل میډیا مدیریت (Page Handling)

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلطنت (اسلامی اقتصاد)

7. د ویب‌سایت یا بلاګ جوړول

8. د Affiliate Marketing (د محصولاتو بازار موندنه)

9. د Amazon, eBay, Etsy لپاره Dropshipping

10. د آنلاین فروش ویب‌سایت جوړول (کپړې، کتابونه، خوراکي توکي...)

11. د ژباړې خدمتونه (انګلیسي، عربي، فارسي...)

12. د Resume یا CV جوړول

13. د مجازی دفتر (Virtual Assistant) خدمتونه

14. د کتاب لیکنه او PDF فروش

15. د آنلاین مشورې ورکول (حقوقي، تعلیمي، رواني...)

16. د App یا Software پراختیا او جوړونه خلکو ته

17. د Coding یا Programming تدریس

18. د لیکوالۍ او Article لیکلو خدمتونه

19. د Mobile Photography زده‌کړه او پلور

20. د آنلاین کورسونو جوړول او پلور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کورنیو محصولاتو ملاتړ:

د اقتصاد خودکفایي لپاره داخلي تولیداتو کارول د بهرنیو وارداتو اړتیا کموي او د هېواد اقتصادي خپلواکي پیاوړې کوی.او همدارنگه د کورنیو شرکتونو او فابریکو ملاتړ د کار پیدا کولو زمینه برابروي، په ځانگړې توگه د ځوانانو او ښځو لپاره. د بازار اړتیا ته په پام سره، داخلي فابریکې کیفیت لوړوي، تولید پراخوي او نوې ټیکنالوژي جذبوي چې د کورنیو محصولاتو د کارونې له لارې بهر ته د ډالرو تگ کمېږي او د اسعارو ذخیره پیاوړې پاتې کېږي. د کورنیو تولیداتو پرمختگ به د نړیوال بازار لپاره هم زمینه برابره کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ملاتړ لپاره کورنیو توکو ته ځانګړی بازار جوړول. د مالیاتو معافیت یا کمښت. د کیفیت لوړولو لپاره فني ملاتړ. د عامه پوهاوي رسنیز کمپاینونه. دولتي ادارو ته د کورنیو توکو کارولو مکلفیت مهم دی. حدیث کی رسول الله ﷺ وفرمایل:

"المؤمن للمؤمن كالبنيان يشد بعضه بعضاً."

"مؤمن د بل مؤمن لپاره د دېوال خښتې دي چې یو بل مضبوطوي." (بخاري 481، مسلم 2585)

نو د داخلي تولید ملاتړ د خپل اقتصاد، خپلواکي او اسلامي ورونو ترمنځ همکارۍ ته لاره هواروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تولید زیاتولو لارې:

د ټکنالوژۍ نوي وسایل کارول ترڅو تولید چټک او معیاري شي. کارکوونکی باید تخنیکي زده کړی، مهارت لوړونه، او د ښه کار اصولو سره آشنا شی. همدارنګه د وخت مدیریت لپاره تولیدي بهیر ته منظم مهالوېش ورکړل شی. او د کیفیت کنټرول لپاره خراب تولید څخه مخنیوی وشی تر څو بازار ته لاسرسی آسانه او د بازار غوښتنې سره سم تولید او بازارموندنه وشی. د انرژۍ مصرف کمول او د بدیل (سولر) سرچینو کارول هم یو مهمه نقطه ده. د فابریکو جوړښت لپاره باید د لګښتونو کنټرول او مالی شفافیت وشی. د دولتي ملاتړ جذب لپاره هم باید د پورونو، تعرفې معافیت، یا سبسایډۍ لپاره غوښتنه وشی تر څو نړیوال بازارونو ته صادراتو پراخ شی. تولید زیاتیدل (برکت او پراخوالی)

الله تعالی فرمایی (لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ) یعنی"که شکر وکړئ، نو زه به خامخا تاسو ته نور هم زیات کړم." (ابراهیم: 7)

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول الله ﷺ وفرمایل: "الید العلیا خیر من الید السفلی."

"لوړه (ورکوونکې) لاس تر ټیټې (غوښتونکې) لاس غوره ده." (بخاري 1429، مسلم 1033) زیات تولید، ځان بسیا کوي، بل ته هم ورکوونکی جوړوي، چې دا د اسلامي اقتصاد روح دی.

عرضه او تقاضا د اسلام له نګاه

الله تعالی فرمايی(فَوَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ)تفسیر: هغه کسان چې په اندازه کې کمښت کوي، الله تعالی ته ناخوښه دي. دا د عرضه او تقاضا اصولو څخه سرغړونه ده او همداسی الله تعالی فرمايی (وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ) تفسیر: الله تعالی امر کوي چې د خلکو حقونه مه کموي. دا د تقاضا د عدالت لپاره مهم دی. بل آیت کی الله تعالی فرمایی :(وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ) تفسیر: الله تعالی امر کوي چې په وزن کې انصاف وکړئ. دا د عرضه د عدالت لپاره مهم دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځم آیت: (وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ) تفسیر: الله تعالی امر کوي چې کله اندازه کوئ، نو پوره اندازه وکړئ. دا د بازار د توازن لپاره مهم دی.

د بازار تعادل د اسلام له نګاه

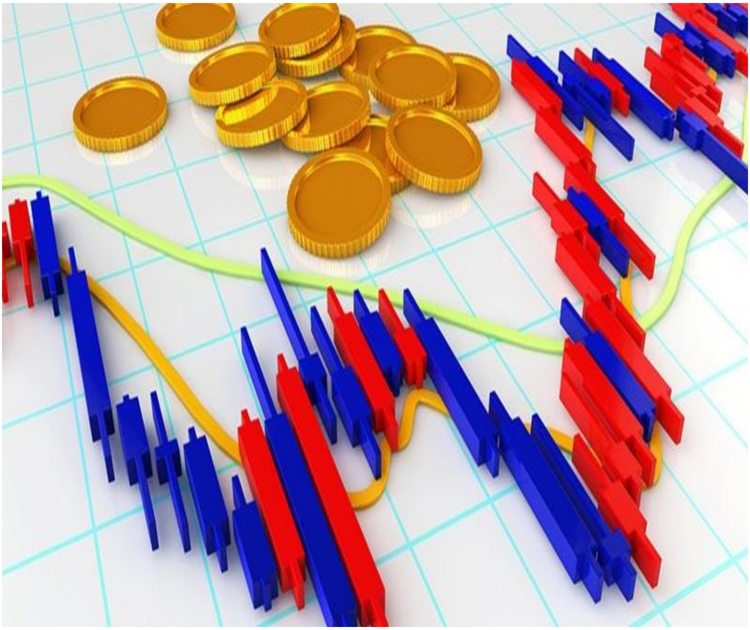

الله تعالی امر کوي چې (وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ) په اندازه او وزن کې انصاف وکړئ. دا د بازار د عدالت لپاره مهم دی.پیغمبر ﷺ فرمایي چې څوک چې دوکه کوي، زمونږ څخه نه دی.

دوهم حدیث: عن النبي ﷺ قال: "رحم الله عبداً سمحاً إذا باع، وإذا اشترى، وإذا اقتضى."

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیغمبر ﷺ فرمايي چې الله تعالی هغه بنده ته رحمت کوي چې کله خرڅوي، کله اخلي، او کله پور اخلي، نو نرم وي. دا د بازار د عدالت لپاره مهم دی.

دریم حدیث: عن النبي ﷺ قال: "لا يحتكر إلا خاطئ."

پیغمبر ﷺ فرمايي چې څوک چې احتکار کوي، هغه ګناهګار دی.

څلورم حدیث: عن النبي ﷺ قال: "المسلمون على شروطهم."

تفسیر: پیغمبر ﷺ فرمايي چې مسلمانان باید خپلو وعدو ته وفادار وي. دا د بازار د توازن لپاره مهم دی.

 ۴. پایله

د عرضه او تقاضا اصول په اسلامي اقتصاد کې د بازار د توازن، عدالت، او انصاف لپاره مهم دي. قرآن کریم او احادیثو کې د دې اصولو رعایت کولو ته تاکید شوی دی. مسلمانان باید د بازار د اصولو رعایت وکړي، تر څو د الله تعالی رضا حاصل کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سهامي شرکتونو جوړښت (Joint-stock companies (structure

سهامي شرکت يو داسې شرکت دی چې پانګه‌وال (سهامداران) يې د شرکت د پانګې يوه برخه (سهام) لري. دا ډول شرکتونه معمولا د پانګې د راټولولو غوره لاره وي، ځکه خلک کولی شي سهام واخلي او د شرکت پانګوال شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سهامي شرکت جوړښت

1. عمومي اسمبله (General Assembly): د ټولو سهامدارانو استازيتوب کوي. مهمې پرېکړې کوي، لکه د ګټې وېش، اجرايوي رييس ټاکل او نور.

2. د مديره هيئت (Board of Directors): د شرکت د مديريت د پاليسۍ جوړونه کوي او اجرايوي مشرتابه ته مشوره او لارښوونه ورکوي.

3. اجرايوي مشرتابه (Executive Management): د شرکت ورځنۍ فعاليت پرمخ وړي. اجرايوي رييس (CEO)، مالي رييس (CFO)، عملياتي رييس (COO) پکې شامل دي.

4. محاسبوي او نظارتي واحدونه (Audit & Compliance): د شفافيت او حساب ورکولو لپاره د مالي چارو ارزونه کوي.

5. سهامداران (Shareholders): د شرکت مالکين دي. په ګټه، ضرر، او رايه ورکولو کې برخه لري.

د سهامي شرکت ډولونه

1.عام سهامي شرکت (Public Joint-Stock Company): سهام يې په عامه توګه پلورل کېږي (مثلاً د سټاک بازار له لارې). د پانګې زياتولو لپاره خورا اغېزمن دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلطنت (اسلامی اقتصاد)

2.خصوصـــي ســهامي شــرکت (Private Joint-Stock Company):
سـهام يـوازې محـدودو کسـانو يـا بنسـټونو تـه ورکـول کيږي.قـوانين يـې لـږ سخت وي نسبت عامو شرکتونو ته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسعارو سیاست (Monetary Policy) په اسلامي اقتصاد کې

۱. اسعارو سیاست څه شی دی؟

اسعارو سیاست د دولت یا مرکزي بانک لخوا د پیسو عرضه، سود نرخونه، او د اسعارو نرخونه کنټرولولو لپاره کارول کېږي. دا سیاست د اقتصادي ثبات، د انفلاسیون کنټرول، او اقتصادي ودې لپاره مهم دی.

۲. د اسلامي اقتصاد لیدلوری

په اسلامي اقتصاد کې، اسعارو سیاست باید د شریعت اصولو سره سمون ولري. دا پدې معنا ده چې: ربا (سود) حرام دی، نو د سود نرخونو کنټرول باید د اسلامي اصولو سره سم وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عدالت او اقتصـادي ثبات باید تـامین شـي.د احتکار او فساد باید مخنیوی وشي.

۳. قرآني آیتونه او حدیثونه

آیتونه: 1.سود حرام دی الله تعالی فرمایی(الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ...) (البقرة: 275) دا آیت د سود اخیستونکو حالت تشریح کوي او د سود حراموالی څرګندوي.

2.عدالت ته امر: (إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ...)(النحل: 90) یعنی الله تعالی د عدالت امر کوي، چې په اقتصادي سیاستونو کې باید رعایت شي.

3.د مالونو په اړه پوښتنه: (ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ (التکاثر: 8) دا آیت د مالونو د مصرف او استفادې په اړه د پوښتنې یادونه کوي.حدیثونه

1.سود حرام دی: رسول الله ﷺ فرمایلي: (الله تعالی سود حرام کړی دی...) (صحیح مسلم)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دولت رول په اقتصاد

د دولت رول په اقتصاد کې ډېر مهم او پراخ دی، ځکه چې دولت د اقتصادي ثبات، وده، عدالت، او پرمختګ لپاره بېلابېل اقدامات کوي. دلته د دولت رول په اقتصاد کې له ځو اړخونو تشریح شوی:

۱. اقتصادي تنظیم او قانون جوړونه: دولت قوانین او مقررات وضع کوي ترڅو اقتصادي فعالیتونه منظم او عادلانه وي.

او د احتکار، تقلب، سود، او ظلم مخنیوی کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آیت: (وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ) (الأنعام: 152)

ژباړه: پیمانه او وزن په انصاف سره پوره کړئ.

دا آیت د اقتصادي عدالت امر کوي، چې دولت باید یې تطبیق یقیني کړي.

د پانګونې هڅونه او بازار ثبات

دولت د بهرنیو او کورنیو پانګوالو لپاره شرایط برابر کوي. د انفلاسیون، بېکارۍ، او اقتصادي بېثباتۍ کنټرول

رسول الله ﷺ فرمایي «التاجر الصدوق الأمين مع النبيين والصدّيقين والشهداء» (ترمذي)

ژباړه: رښتینی او امین سوداګر به له پیغمبرانو، صدیقانو او شهیدانو سره وي. نو دولت باید صداقت لرونکو پانګوالو ته آسانتیا برابره کړي.

د اقتصادي زیربناوو جوړول لکه سړکونه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

بندونه، برېښنا، ښوونځي، روغتونونه او داسې نور د خصوصي سکتور پانګونې ته زمينه برابروي.

وَجَعَلْنَا فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ (الأنبياء: 31)

ژباړه: موږ پکې لارې جوړې کړې چې هغوی سم لور ته ولاړ شي. همدارنګه د ټولنيز عدالت د تامين لپاره بايد فقر، بېوزلۍ او طبقاتي توپيرونه کم شي او د ماليات راټولول او بيا وېش يې د عامه خدماتو لپاره منظم شي تر څو پانګونه زياته شي.

صنعت

(c) ketabton.com: The Digital Library

د صنعت پراختیا په اړه، اسلامي متون لکه قرآن کریم او احادیث د کار، تولید، او اقتصادي فعالیتونو ارزښت ته اشاره کوي. لکه الله تعالی فرمایی (وَآيَةٌ لَّهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ) (قرآن کریم (سوره ۳۳،)

تفسیر: الله تعالی د مړو ځمکو د بیا ژوندي کولو او د حاصل ورکولو یادونه کوي. دا آیت د تولید او صنعت د ارزښت نښه ده، چې انسانان باید د طبیعي منابعو څخه ګټه واخلي او تولید ته وده ورکړي. همداسی امام جعفر صادق (ع) فرمایی

(وَجَعَلَ أَسْبَابَ أَرْزَاقِهِمْ فِي ضُرُوبِ الْأَعْمَالِ، وَأَنْوَاعِ الصِّنَاعَاتِ، وَذَلِكَ أَدْوَمُ فِي الْبَقَاءِ، وَأَصَحُّ فِي التَّدْبِيرِ.)

تفسیر: امام صادق (ع) فرمایي چې الله تعالی د انسانانو روزي د مختلفو کارونو او صنعتونو له لارې تاکلې ده. دا بیان د صنعت پراختیا او د مختلفو تولیدي فعالیتونو اهمیت ته اشاره کوي .الله تعالی فرمایی :(وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ...)(توبه ، 105)

تفسیر: الله تعالی انسانانو ته د عمل کولو امر کوي او وایي چې الله، رسول او مؤمنان به ستاسو عملونه ویني. دا آیت د صنعت او تولیدي فعالیتونو هڅونه کوي.علی رض فرمایی: (الْعَمَلُ زِينَةُ الْمُؤْمِنِ.)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اقتصاد او علم اړیکه

د ښوونې او روزنې سره تړلی اقتصاد یوه حیاتي برخه ده چې د هېواد اوږدمهاله پرمختګ، کاري ځواک پیاوړتیا، او د تولید ظرفیت لوړولو لپاره بنسټیز ارزښت لري.

ښوونه او روزنه د انساني پانګې تر ټولو مهمه سرچینه ده. مسلکي، تخنیکي، او لوړې زده کړې خلک چمتو کوي چې تولید، خدمتونه، او نوښتونه زیات کړي او اقتصاد هغه وخت غوړېږي چې خلک لازم مهارتونه ولري. ښوونیز او حرفوي پروګرامونه کارګران داسې چمتو کوي چې د بازار غوښتنې پوره کړي همداسی په حرفوي او مسلکي زده

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړو پانګونه د بیکارۍ د کمېدو لامل کېږي، ځکه چې خلک له زده کړو وروسته ځانته کاروبارونه پیلولای شي یا کار موندلای شي.

زده کړه د خلکو د عوایدو زیاتېدو ته لاره هواروي، او دا په پایله کې د فقر د کچې په کمېدو کې مرسته کوي.

ښوونه خلک متفکر، مبتکر، او ستونزه‌حلونکي روزي. دا نوښتونه کولی شي اقتصادي بازارونه بدل کړي او نړیوال رقابت ته زمینه برابره کړي او هغه خلک چې زده کړې لري، معمولا ښه کارونه مومي، ښه عاید لري، او مالیات ورکوي، چې دا د دولت لپاره د عوایدو یوه سرچینه ده همداسی

روزنیز او مهارتي پروګرامونه کارکوونکي داسې روزي چې د محصولاتو کیفیت لوړ کړي، کوم چې د بازار موندنې لپاره خورا مهم دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

وارداتو او صادراتو سیاست

د وارداتـو او صــادراتو سیاســت (Import and Export Policy) هغـه اصـول، قـوانین او مقررات دي چـې یـوه هیـواد یـې د بهرنیـو سـوداګریزو اړیکو د تنظیم لپاره وضـع کـوي. دا سیاسـتونـه د اقتصـاد پراختیـا، داخلـي تولید ملاتړ، د اسعارو مدیریت، او د نړیوالو اړیکو پراخولو لپـاره مهم رول لري.

1.واردات (Import Policy): موخې یی د اړتیا وړ توکو واردول (لکه تېل، درمل، ماشین آلات) ، د داخلي تولید تکمیل کیدل ، د بیو کنټرول او د تخنیکي او صنعتي پلوه پرمختګ کول دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګټې یې: د خلکو اړتیاوې پوره کېږي ،سیالي رامنځته کیږی او تولیدوونکو ته تخنیکي وسایل برابریږی.

زیانونه یی عبارت دی له داخلي صنعت لپاره ګواښ ، د اسعارو کمښت ، د بهرنیو توکو پر وړاندې تکیه کول دی

2.صادرات (Export Policy): موخې یې د هیواد عواید زیاتول ، د بهرنیو اسعارو ترلاسه کول ، نړیوال بازار ته لاسرسی او د ملي محصولاتو پیژندنه ده.

اصلي سیاستونه یې د صادراتو تشویق (subsidies، تخفیف) ، د مالیې آسانتیاوې ، د بازار موندنې ملاتړ او د کیفیت کنټرول ده. ګټه یې عبارت

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده له اقتصادي وده ، د تولید زیاتوالی ، د نوي بازارونو پراختیا او داسی نور

زیانونه یی هم دا دی: که داخلي اړتیاوې پوره نه وي، نو کمښت رامنځته کوی ، او د قیمتونو لوړوالی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

واردات او صادرات د اسلام له نګاه

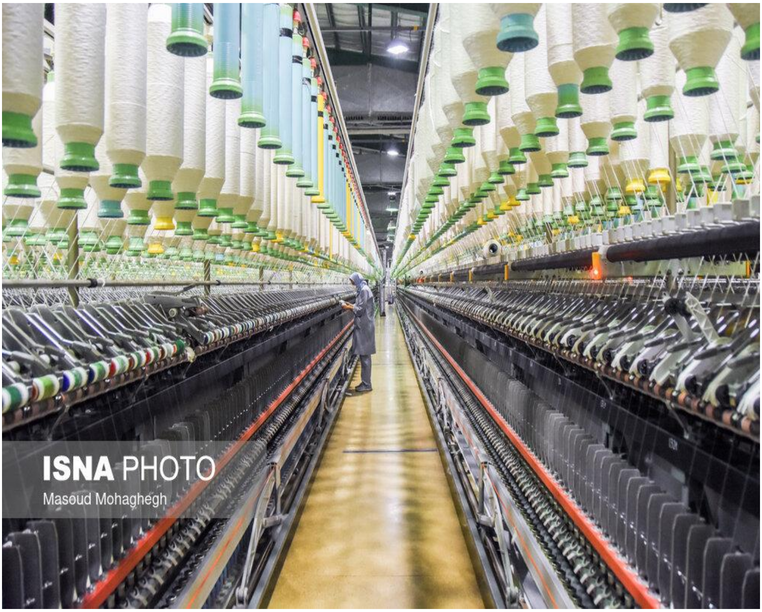

اسلام د عادلانه سوداګرۍ ملاتړ کوي. واردات او صادرات دواړه د شريعت له نظره روا دي، خو بايد لاندې اصول مراعات شي:

1. (وأحل الله البيع وحرم الربا)   سورة البقرة - 275

الله تجارت حلال کړی دی، او سود حرام.

2. (كي لا يكون دولة بين الأغنياء منكم) سورة الحشر - 7

تر څو مال يوازې د شتمنو ترمنځ ونه ګرځي (د عادلانه اقتصادي توزيع ملاتړ).

(c) ketabton.com: The Digital Library

3. (يا أيها الذين آمنوا لا تـأكلوا أموالكم بينكم بالباطل إلا أن تكون تجارة عن تراض منكم) سورة النساء - 29

(د تجارت د رضايت شرط)

حديث شريف

1. رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي: "التاجر الصدوق الأمين مع النبيين والصديقين والشهداء" (ترمذي)

رښتينی او امانتدار تاجر به د انبیاؤ، صديقينو او شهيدانو سره وي.

2. بل حديث: "دع ما يريبك إلى ما لا يريبك"

شکمن شی پرېږده، د يقين وړ کار وکړه (د حلال تجارت اصول)

پايله: واردات او صادرات بايد داسې تنظيم شي چې:

داخلي توليد ته زيان ونه رسوي ، ملي اقتصاد ته وده ورکړي. ، اسلامي اصول مراعات کړي او فقر او بېوزلي راکمه کړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د انرژۍ اقتصاد

د انرژۍ اقتصاد یوه مهمه څانګه ده چې د انرژۍ تولید، توزیع، مصرف، او د دې ټولو اقتصادي اغېزو ته ځانګړې پاملرنه کوي. دا څانګه د انرژۍ د منابعو محدودیت، د انرژۍ بازارونه، د انرژۍ قیمتونه، او د انرژۍ پالیسیو اقتصادي اغېزې څېړي.

د انرژۍ اقتصاد مهمې برخې:

1. د انرژۍ منابعو اقتصادي ارزونه: دا برخه د انرژۍ مختلفو منابعو (فوسیل، هستوي، او تجدید وړ) اقتصادي پوتانسیال ارزوي. یوه څېړنه ښيي چې د انرژۍ منابعو اقتصادي پوتانسیال د منابعو د لاسرسي او قیمتونو پراساس ارزول کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

2. د انرژۍ بازارونه او قيمتونه: د انرژۍ بازارونه د عرضه او تقاضا پراساس کار کوي، او قيمتونه د بازار د شرايطو، سياستونو، او نړيوالو پيښنو له امله بدليږي لکه د تيلو قيمت لوړوالی کله چې امريکا پر اساس هيواد يعنی د توليدونکی هيواد تحريمونه وضعه کړی.

3.د انرژۍ پاليسيو اقتصادي اغېزې: د انرژۍ پاليسي، لکه د سبسايډيو ورکول يا ماليات وضع کول، د انرژۍ مصرف، توليد، او چاپېريال باندې اغېز کوي.

4. د انرژۍ او چاپېريال اړيکه: د انرژۍ توليد او مصرف د چاپېريال سره نږدې اړيکه لري، او د انرژۍ اقتصاد دا اړيکه تحليلوي. پايله يی د انرژۍ اقتصاد د انرژۍ منابعو، بازارونو، پاليسيو، او چاپېريال ترمنځ اړيکې تحليلول دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

صنعت او تولید

علی (ع) فرمايي چې کار د مؤمن زينت دی. دا حديث د صنعت او توليد د ارزښت څرګندونه کوي(يُنبِتُ لَكُم بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ وَمِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ...)قرآن کريم سوره نحل، آيت ۱۱

تفسير: الله تعالی د مختلفو نباتاتو او ميوو د توليد يادونه کوي. دا آيت د زراعت او صنعت د اهميت څرګندونه کوي، چې انسانان بايد د توليدي فعاليتونو ته وده ورکړي.

اسلام د صنعت، توليد، او اقتصادي فعاليتونو ارزښت ته ځانګړې پاملرنه کوي. د قرآن آيتونه او احاديث د کار کولو، توليد، او صنعت پراختيا ته هڅونه کوي، ترڅو انسانان د خپلو اړتياوو پوره کولو او د ټولنې پرمختګ لپاره هڅه وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

میکرو اقتصاد بنسټونه

د "میکرو اقتصاد بنسټونه" لاندې مهم مفاهیم او عناصر لري. دا بنسټونه د اقتصاد یوه فرعي څانګه ده چې د افرادو، کورنیو، او شرکتونو اقتصادي پرېکړې مطالعه کوي:

1. تقاضا (Demand): د یو توکي یا خدمت لپاره د مصرفوونکو اړتیا او وړتیا چې غواړي یې واخلي تقاضا بلل کیږی.که قیمت لوړ شي د اجناسو ، تقاضا کمیږي او برعکس (ceteris paribus).

2.عرضه (Supply): د توکو یا خدماتو هغه اندازه چې تولیدوونکي یې د یو ټاکلي قیمت په بدل کې بازار ته وړاندې کوي. که قیمت لوړ شي، عرضه زیاتیږي.

3. بازاري تعادل (Market Equilibrium): هغه نقطه چیرې چې عرضه او تقاضا مساوي وي. په دې حالت کې نه کمښت وي نه زیاتوالی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

4. فرصتي لګښت (Opportunity Cost):د هغه بدیل ارزښت چې پرېښودل کېږي کله چې یو انتخاب وشي. دا مهم د پرېکړو کولو لپاره ده.

5. پراخیدونکی او کمیدونکی عواید (Marginal Analysis): ارزونه چې کله یو واحد اضافه توکی تولید شي، څومره اضافي ګټه یا لګښت منځ ته راځي.

6. قیمت ټاکنه (Price Determination): قیمتونه د عرضه او تقاضا پر بنسټ ټاکل کېږي.

7. اقتصادي سیستمونه (Economic Systems):

بازاري اقتصاد، امرې اقتصاد، او مخلوط اقتصاد.

8. مصرفوونکي چلند (Consumer Behavior):

څرنګه مصرفوونکي خپل محدود عاید د اړتیاوو پوره کولو لپاره تخصیصوي.

9. تولیدي عوامل (Factors of Production): ځمکه، کار، پانګه، او تشبث (Entrepreneurship).

10. لاسته راوړنه او موثریت (Efficiency):

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تور بازار اغېز (Black Market Impact)

تور بازار هغه غیرقانوني بازار دی چیرې چې توکي یا خدمات د قانون خلاف، له حکومتي نظارت او مالیاتو پرته تبادله کېږي. دا بازار جدي منفي اغېزې لري، چې لاندې مهم ټکي یې دي:

۱. د دولت عواید کموي:

تور بازار مالیه نه ورکوي، نو حکومت ته د عوایدو مهمه سرچینه له منځه ځي.

د عامه خدماتو لکه روغتیا، تعلیم، او زیربناوو تمویل ستونزمنېږي.

۲. د مشروع کاروبارونو سیالي له منځه وړي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تور بازار توکي اکثره ارزانه وي ځکه چې ماليه، جواز يا معيارونه نه لري او قانوني تجارتونه زيان ويني، سود نه کوي، او کيداى شي وتړل شی.

۳. د مصرفوونکو حقونه تر پښو لاندې کېږي

پټ تجارت اکثره بې کيفيته، تقلبي يا حتی خطرناک توکي وړاندې کوي او خلکو ته صحي، امنيتي او مالي خطرونه پيدا کېږي.

۴. د فساد او جرمي فعاليتونو وده:

تور بازار د رشوت، قاچاق، دروغو اسنادو او حتی جرمونو سرچينه وي. د قانون حاکميت کمزوری کېږي او اداري فساد زياتېږي.

۵. د کار بازار خرابوي:

غيرقانوني کارونه زياتېږي، مزدوران د کار حقوق نه لري.

او کارګر له بيمې، تقاعد او قانوني خونديتوبونو بېبرخې وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تور بازار د اسلام له نګاه

(ولا تأكلوا أموالكم بينكم بالباطل)(البقرة: 188)

"یو د بل مال په ناروا مه خورئ."

دا آیت د ناروا معاملاتو، رشوت او غیرقانوني عایداتو منع کوي، چې تور بازار هم پکې راځي.

همداسی النبي ﷺ وفرمایل:

"من غشنا فلیس منا."(صحیح مسلم)

یعنی څوک چې دوکه وکړي، زموږ له امت نه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تور بازار کې اکثره خلک توکي په دروغو او دوکه خرڅوي.

تاجر د اسلام له نګاه

رسول الله ﷺ فرمايلي: «التاجر الصدوق الأمين مع النبيين والصديقين والشهداء» (ترمذي)

تفسير: صادق او بااعتماده تجار ته لوړ مقام ورکړل شوی.

2. حضرت محمد ﷺ فرمايلي: «رحم الله عبدًا سمحًا إذا باع، وإذا اشترى، وإذا اقتضى» (بخاري)

تفسير: نرمخوی، عادلانه او صبر لرونکی تاجر د الله رحم ته وړ دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

3. نبي کريم ﷺ فرمايلي: «من غش فليس منا» (مسلم)

تفسير: دوکه او دروغ په تجارت کې ممنوع دي.

4. حديث: «أعطوا الطريق حقه، قالوا وما حق الطريق؟ قال: غض البصر، وكف الأذى، ورد السلام، والأمر بالمعروف والنهي عن المنكر، وإرشاد السبيل»

تفسير: دا هم د بازار د اخلاقو برخه ده، چې سالم تجارتي چاپېريال رامنځته کوي.

5. حديث: «البيعان بالخيار ما لم يتفرقا، فإن صدقا وبينا بورك لهما في بيعهما...» (بخاري، مسلم)

تفسير: صداقت او وضاحت د برکت سبب کېږي، چې تجارتي توازن ته مرسته کوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قاچاق اقتصادي تاوان

د قاچاق اقتصادي تاوان یو جدي او پراخ اغېز لري، چې د هېواد اقتصاد، حکومت، صنعت، او ټولنه متاثره کوي. دلته یې مهم زیانونه بیان شوي دي:

۱. د دولت عواید له منځه وړي

قاچاق شوي توکي له مالیاتو، ګمرکي محصولاتو او نور رسمي فیسونو څخه تښتي، چې له امله یې حکومت ته لوی مالي زیان رسي.

الله تعالی فرمایي: "ولا تأكلوا أموالكم بينكم بالباطل..."(البقره: 188) یعنی خپلو منځو کې د باطلو لارو مالونه مه خورئ.

همداسی رسول الله ﷺ وفرمایل: "إن الله طيب لا يقبل إلا طيبا..." (مسلم) یعنې: الله پاک دی، یوازې پاک مال قبلوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تفسیر: قاچاق یو ناحقه طریقه ده چې په هغې کې د دولت حق تر پښو لاندې کیږي، او دا د باطل مال تر لاسه کول دي.

۲. کورني تولیدات له منځه وړي

کله چې ارزانه او غیرقانوني توکي بازار ته راشي، نو د هېواد تولیدات نشي سیال کېدای، کارخونې بندېږي او بیکاري زیاتیږي.

رسول الله ﷺ وفرمایل: "لا یَحِلُّ مالُ امرِئٍ مسلمٍ إلا عن طیبِ نفسٍ منه" (احمد)

ژباړه: د یو مسلمان مال حلال نه دی، مګر د هغه په خوښه.

تفسیر: قاچاق د داخلي صنعت د حقونو غصب دی، ځکه دا د بازار رقابت ناعادلانه کوي.

۳. د کار فرصتونه کموي

د کورنیو فابریکو سقوط له امله د خلکو دندې له منځه ځي، بیکاري زیاتیږي او اقتصادي فشارونه رامنځته کېږي.

الله تعالی فرمایی "ولا تبخسوا الناس أشیاءهم..."(هود: 85)

ژباړه: د خلکو حقونه کم مه کړئ.

اسلام د ابتکاري کاروبارونو ملاتړ کوي، ځکه چې دا د حلال رزق، اقتصادي پرمختګ، او ټولنیز عدالت لامل ګرځي. د قرآن کریم آیتونه او د رسول الله ﷺ حدیثونه د کار، کسب، او نوښت اهمیت څرګندوي. نو، مسلمانان باید د ابتکاري کاروبارونو له لارې د خپلې ټولنې اقتصادي وده او سوکالي ته کار وکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کـــــار بـــــازار (Labour Market) او بېکـــــارۍ (Unemployment)

لانـــــدې بـــــه د کـــــار بـــــازار (Labour Market) او بېکـــــارۍ (Unemployment) پـه اړه ۵ آيتونـه او ۵ حديثونـه لـه تشـريحاتو سـره وړاندې کړم. دا موضـوع د اسـلام لـه نظـره ډېر مهمـه ده ځکـه چې کـار کول، تلاش، او د خپل عايد حلالې لارې موندل له ايماني او ټولنيز اړخـه اساسي اهميت لري.

1. د کار بازار او بېکارۍ په اړه آيتونه او تفسيرونه

آيت 1: وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا (النبأ: 11)

ژباړه: "او موږ ورځ د معاش لپاره جوړه کړې ده."

دا آيت ښيي چې الله پـاک ورځ د انسـانانو لپـاره د کـار، کسـب، او تـلاش وخت ګرځولی. مسلمان بايد فعال، کوښښ کوونکی، او کـار تـه حاضـر وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آیت 2: "هُوَ ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ ذَلُولًا فَٱمْشُواْ فِى مَنَاكِبِهَا وَكُلُواْ مِن رِّزْقِهِۦ" (الملک: 15)

ژباړه: "هغه (الله) دی چې ځمکه یې تاسو ته تابع کړه، نو د هغې پر غاړو (یعنې کارونو) وګرځئ او د هغه له رزقه وخورئ." الله انسان ته د کار کولو فرصتونه ورکړي. بېکاري که د انسان له خوا په قصد وي، د شکر ضد دی.

آیت 3: " وَأَن لَّيْسَ لِلْإِنسَـٰنِ إِلَّا مَا سَعَىٰ " (النجم: 39)

ژباړه: "او دا چې انسان ته یواځې د هغه څه ثواب شته چې هڅه یې کړې." دا آیت هڅونه ده چې انسانان باید خپله خوله حرکت ورکړي. بېکاره انسان د خپلو هڅو ثمر نه ویني.

آیت 4: "فَإِذَا فَرَغْتَ فَٱنصَبْ، وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَٱرْغَب" (الشرح: 7–8)

د بازار ډولونه (آزاد، کنټرول شوی، ګډ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پارک بدلون په کتابتون (زما نظریه)

دا نظریه د دې لپاره ده چې یو ځای چې خلک یوازې تفریح کوي (لکه پارک) هغه په داسې مرکز بدل شي چې علمي، فرهنګي او تعلیمي ارزښت هم ولري یعنې کتابتون.

اړتیا یې عبارت ده له : د ځوانانو د مطالعې لپاره خوندي او ارام ځای ، د علم و فرهنګ د ترویج اړتیا ، د بېکارۍ او وخت ضایع کېدو مخنیوی او د ټولنیزو ستونزو کمول (سګرټ، نشه، بېهدفی او نور) . د پارک یوه برخه یا مکمله ساحه د کتابتون لپاره ځانګړې شي. شنه ساحه وسائل شي، خو کتابونه، میزونه، او د مطالعې ځایونه جوړ او برابر شي .خلک

(c) ketabton.com: The Digital Library

تشویق شي چې مطالعه وکړي، یا خپله هم کتابونه راوړي . کتابتون ته د عامو خلکو،ماشومانو، محصلینو او استادانو لاسرسی آسان شي . ګټې یې د خلکو فکري وده ، د عامه پوهاوي زیاتوالی ، د علم سره مینه ، د ټولنیزو فسادونو کمښت او د ماشومانو او ځوانانو لپاره سالم چاپېریال جوړول دی. دا پروژه به له تفریح پرته د زده‌کړې او فرهنګي پرمختګ لامل هم شي. دولت، مدني ټولنه یا خصوصي برخه کولی شي دا ډول بدلونونه پیل کړی..

د پروژی اړوند موضوعات

د اړتیا او ځای سنجش لپاره د پارک ځای ارزونه (اندازه، حالت، موقعیت) ، د ټولنې اړتیاوې او غوښتنې راټولول او د بودیجې ابتدایي تخمین پکار ده. همداسی د پروژې پلان جوړولو لپاره د موخو، هدفونو او پایلو ټاکل ، د کتابتون د ډیزاین او جوړښت پلان برابرول ، د تجهیزاتو، کتابونو او تخنیکي اسانتیاوو لیست جوړول مهم موضوعات دی چې باید تخمین شی. د مالي منابع او ملاتړ برابرولو لپاره د پانګو سرچینې موندل (حکومتي، خصوصي، خیریه) ، د بودیجې تفصیلي طرحه جوړول او د مالي شفافیت او حساب ورکولو سیستم باید جوړ شی او د قانوني او اداري چمتووالی لپاره د اړوندو ادارو څخه جوازونه او اجازه لیکونه اخیستل ، د پروژې مدیریت لپاره یوه اداره یا کمیټه جوړول، د کارکوونکو استخدام او روزنه او داسی نور شامل دی. د عملیاتي پړاو لپاره ، د ځای پاکول او اړوند ساختماني کارونه کول ، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتـابتون داخلـي جوړښت او تجهيز کـول ، د کتـابونو راټولـول او سيستم جوړول، د عامه پوهاوي کمپاين پيلولو لپاره اړوند اشخاصو ته ضرورت ده. همدارنگـه د نظـارت او ارزونـي سيستم لپـاره د پـروژې د پرمختـگ څارنـه، د کـارکوونکو فعاليـت ارزول او د تـولني نظـر او وړانديزونـه اخيستل مهم دی.

دری اړخيزی همکاری

د درې اړخيزو همکاريو لپـاره د ځـانگړو خونـدي اقتصـادي او فرهنگـي سـاحو د جوړولـو مفکـوره چـی هـدف یـی د افغانسـتان، ازبکسـتان، ترکمنسـتان، تاجکسـتان، ايـران، پاکسـتان، او چـين تـرمنځ د همکـاريو

(c) ketabton.com: The Digital Library

پراختیا، د سوداګرۍ، ټکنالوژۍ، زده‌کړو، سیاحت، او پانګونې په برخه کې د ګډو پرمختیایي ساحو رامنځته کول دی او لاندی ځلور اصلي مهم سرحدي نقطې یی عبارت دی له:

1. افغانستان – ازبکستان – ترکمنستان
2. افغانستان – تاجکستان – ازبکستان
3. افغانستان – چین – پاکستان
4. افغانستان – ایران – پاکستان

د دغو ساحو ځانګړتیاوې باید دا وی چی خوندي ساحې وي چې هېڅ هېواد د بل هېواد خاوره تخطی نه کړي. خلک، سوداګر، او سیلانیان آزادانه سفر کولی شي (له ویزې پرته یا ساده اسنادو سره). دا ځایونه به د سوداګرۍ، سیلانی تګ راتګ، او د علم شریکولو لپاره وي. دولتونه به توافق وکړي چې دا ساحې له مالیې، ټکس او اضافي فشارونو خلاصې وي. او که کیدای شی دا ساحه په پوره توګه افغانستان جوړ کړی او ګټه له همدی بازار څخه واخلی. د دغو ساحو اقتصادی هدفونه باید د اجناسو خرڅلاو، د پانګوالو جذب او په صادراتو کی زیاتوالی وی . تخنیکي شکل څخه د ګډو ټکنالوژیکو پروژو (لکه د فیسبوک بدیل اپلیکیشن) او نورو د جوړولو امکان زیاتوی. فرهنګي له لحاظه یی فواید د ژبو زده‌کړه، علم شریکول، ګډ فرهنګي پروګرامونه او نور دی چی د همدی په صورت کی د علمي پرمختګونو امکان موجودیږی او د هیوادونو ترمنځ چی د پوهنتونونو، څېړنیزو مرکزونو، او ورکشاپونو تر منځ همکاری زیاتیږی. مثال که هر درې هېوادونه وغواړي یو نوښتګر

(c) ketabton.com: The Digital Library

اپلیکیشـن جـوړ کـړي، کـولای شـي خپـل مسـلکي ټیمونـه (انجینـران، ډیزاینران، بازارموندونکي) همدلته یو ځای کړي او بې لـه مـالیې یـا خنډه پرې کار وکړي.
دا طرحه بـه د سیمه‌ییزې همکارۍ نـوی بـاب پرانیزي، اقتصـادي وده بـه چټکه کړي، سیاسي بـاور زیـاتوي، او خلـک بـه د یـو بـل فرهنـګ او علـم سره وصل کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سافټویر او اپلکیشن جوړونه

د سافټویر او اپلیکیشن جوړولو مرکز یوه عصري او نوښتګر پروژه ده چې کولی شي د هیواد د ټکنالوجۍ، کارموندنې او اقتصاد په پراختیا کې مهم رول ولوبوي. دا مرکز باید دا ځانګړتیاوې ولري چې د ملي سافټویرونو او اپلیکیشنونو تولید ، د ځوانو متخصصینو روزنه او ملاتړ، د دولت او خصوصي سکتور لپاره دیجیتال حلونه، د صادراتو له لارې عاید رامنځته کول او نور وی. دا مرکز باید لاندی برخی ولری مثلا د

(c) ketabton.com: The Digital Library

سافټویر پراختیا څانګه (ویب، ډیسکټاپ، سیستمونه) د موبایل اپلیکیشن جوړونې څانګه(Android ، UI/UX (iOSډیزاین برخه ، (QA کیفیت کنټرول برخه ، (Cloud & Serverمدیریت څانګه ، روزنیز مرکز) د IT زده‌کړو لپاره (مشورتي او پروژې مدیریت څانګه.

اړینې آسانتیاوې باید موجود وی لکه فني تجهیز شوی دفتر (کمپیوټرونه، انټرنټ، سرورونه) همداسی تخنیکی متخصصین(developers ، designers، (testersاو حقوقي مشاورین (د سافټویر جوازونو، کاپي رایټ لپاره) باید موجود وی. همچنان د بازارموندنې ټیم موجود وی همداسی د مشتریانو ملاتړ سیستم.

کولای شی چی دا پروژه د شراکت (سهامي شرکت) او یا دولت له خوا وی. مالی بخش له لحاظه کولای شی چی د مشتریانو لپاره پروژې جوړی کړی یا کورني او نړیوال قراردادونه ونیسی یا د خپل اپلکیشنونه په (Play Store, App Store)کی واچوی او د انلاین خدماتو فیس اوعاید ترلاسه کړی. د دولت رول به هم د څمکی یا ځای برابرول ، مالی معافیتونه، د تخنیکی تجهیزاتو وارداتو آسانتیا ، د دولتي ادارو ډیجیټل خدماتو قراردادونه ورسپارل او د نړیوالو مرستو جذب به وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سافټویر او اپلکیشن جوړونی لپاره فعالیتونه

داسی یو اداره یا فابریکه باید موجوده وی چی د هر مشکل لپاره اپلکیشنونه جوړ کړی او خدمت تر سره کړی. دولت یا خصوصی سکټور د لاندی فعالیتونو په ترسره کولو سره کولای شی عاید هم لاسته راوړی لکه:

د ښوونځیو لپاره د زده کړې اپلیکیشنونه جوړول ، د حرفوي زده کړو لپاره آنلاین کورسونه او د ښوونکو لپاره مدیریت سافټویرونه جوړول .

همداسی د کرنې په برخه کی د بزګرانو لپاره د هوا، حاصل، او نرخونو معلوماتي اپلیکیشن د کرنې محصولاتو بازار موندنې پلیټفارم ، د آنلاین مشورې سیستم د کرنې متخصصینو سره مشوره مهم موضوعات دی چی باید همدی مخصوصه محل کی جوړ شی. د روغتیا په برخه کی د

(c) ketabton.com: The Digital Library

درملتونونو مدیریت سافټویر د ناروغانو د ثبت، وخت اخیستنې ، راپور ورکونې سیستم او د روغتیا مشورې اپلیکیشن جوړل او د تجارت او بازار موندنی برخه کې د دوکانونو لپاره POS سافټویر ، د کوچنیو تولیدوونکو لپاره ای‌کامرس اپلیکیشن او د مارکېټ نرخونه او تحلیلونه ښودونکی اپلیکیشن جوړول هم مهم گامونه دی.

د ښځو لپاره ځانګړي خدمات هم امکان لری لکه د کورني هنر، خیاطۍ، قالین بافی، پخلي او نورو لپاره ځانگړی اپلیکیشنونه جوړول او د دولتي خدماتو برخه کی د شکایت ثبت اپلیکیشن ، د برېښنایي اسنادو سیستم ، د مالیاتو او جوازونو ثبت سافټویر او د سیاحت او فرهنګ برخه کی د تاریخي ځایونو لپاره راهنما اپلیکیشنونه ، د افغاني هنرونو معرفی اپلیکیشن د سیر و سفر آسانه نقشه + معلومات اپلکیشنونه ضروری دی چی باید د یو ځانگړی دولتی اداری له خوا جوړ شی. د سافټویر او اپلیکیشن جوړوني مرکز ته د نورو سکتورونو لپاره د حل‌لارو جوړولو یو مرکزي فابریکه وګڼه، او له هغو ټولنیزو یا اقتصادي ستونزو څخه نوی محصولات جوړ کړه چې خلک ورسره مخ دي. دا نوښتونه کولی شي هم بازار وومومي، هم خلکو ته ګټه ورسوي.

لکه داسی اپلکیشن جوړ کړی لکه بدیل د فیسبوک چی هم رسانی پری کنټرول شی هم اسلامی عقاید او نور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د آفتـابي (شمسـي) او بـادي انـرژۍ د تولیـد لپـاره د شـریک کاروبار طرحه

هدف یې د برېښنا تولید لـه تجدید وړو سرچینو (آفتـابي او بـادي) څخـه د خلکو د پانګې له لارې، په شفاف، عادلانه او قانوني چوکاټ کې، د دولت تر همکارۍ لاندې جوړول دی.

د تطبیق طریقـه کـې یـې بعضـی مـوارد باید محاسبه شـی لکـه د پـروژې مجموعي لګښت چې د دولت یا اړوند اداره باید تخنیکي سروې، ارزونـه او طرحه ورتـه جوړه کړي .

مثلاً که پروژه ۱ میلیون افغانۍ پانګه غواړي ، ۵۰۰ کسان کولای شي سهم واخلي (هر کس ۲۰۰۰ افغانۍ ونډه). پروژه به د سهامي شرکت پـه بڼه وي او ونډه به په رسمي اسنادو، رسیدونو او ثبت سره واخیستل شـي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسته راغلې ګټه (مثلاً د برېښنا خرڅ، صادرات یا نور خدمات) به د ټولو شریکانو ترمنځ د سهم مطابق ویشل کېږي او د کلني حساب له مخې به شفاف راپور ورکول کېږي. دولت هم کولای شی په لاندی برخو کی برخه واخلی لکه: تخنیکي ملاتړ (نقشه، سروې، منظوري) ، حقوقي چوکاټ جوړول ، د ځمکې یا ځای برابرول ، د پانګې شفاف څارنه، د بازار اسانتیا (د برق پلور لپاره تړونونه) او نور.

د عوایدو یا مالیاتو د شریکولو میکانېزم

خصوصي سکټور کولای شي له دولت سره د شراکت یا قرارداد له لارې ستري یا منځنی اقتصادي پروژې تطبیق کړي، لکه فابریکې، برېښنا تولید، کرنیزې پروژې، روغتیایي مرکزونه، یا نور زیربنایي فعالیتونه. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دولت او خصوصي شرکت ترمنځ د شفاف قرارداد لـه مخې، خصوصـي شرکت ته اجازه ورکول کېږي چې پروژه تطبیق کړي، اداره یې کړي او عاید تر لاسه کړي. د قرارداد له مخې، د پروژې له عوایدو یا ګټې څخه 30% یـا 50% برخــه د ټــاکلي وخــت لپــاره (مــثلاً 5 یــا 10 کالــه) د خصوصـی سـکټور برخـه وي. دا مالیـات یـا عوایـد کیدای شـي د مستقیمو مالیـاتو، لایسـنس فـیس، یـا شـریکي ګټـې پـه ډول واخیسـتل شـي.له دې وروسته، د قرارداد شرایط ختم کېږي، او دولـت تـه د بشپړ مالکیت حق ورکـول کېږي. ګټـی یـی ویلـی شـو چـی دولـت لـه خپلـو منـابعو پرتـه لـویې پـروژې ترلاسـه کـولای شـی. خصوصـي سـکټور پانګونـه کـوي، ګټـه تـر لاسه کوي او فرصتونه رامنځته کوي.خلـک د کـار، خدمتونو او تولید لـه لارې مستفیدېږي.دا ډول همکـاري د عامـه خصوصـي مشـارکت (PPP) تر نوم لاندې پېژندل کېږي او ډېر هېوادونه یې عملي کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مهارتونه لوړول

دلته د مهارتونو یو شمېر مهم مثالونه تشریح شوي چې کولی شي خلکو ته د زده‌کړې، کارموندنې، او ځان بسیاینې زمینه برابره کړي:
تجوید :(Tajweed) قرآن کریم د سمو اصولو، مخارجو، وقف او ابتداء سره تلاوت کول. دا مهارت د دینی علومو برخه ده او په مدارسو یا خاصو کورسونو کې زده کیږي. چی بیا کولای شی په بعضو حالاتو کی امامت وکړی او دین لاره خلکو ته رهنمایی کړی او عاید تر لاسه کړی.
بل مهم مهارت واکسیناسیون :(Vaccination) یا عامه صحت برخه ده. د ماشومانو، حیواناتو یا خلکو واکسین کول د ناروغیو مخنیوي لپاره. دا مهارت صحی کارکوونکو ته ډیر مهم دی چی کولای شی له دی لاری

(c) ketabton.com: The Digital Library

درآمد او عاید ولری. بله لاره چې کولای شې درآمد تری ولری هغه انګلیسي ژبه (English Language) ده چې
یوه نړیواله ژبه ده. د مکالمي، لیکلو، اورېدلو او لوستلو مهارتونه د زده کړو، کار یا سفر لپاره مهم دي همداسې په کورسونو مکتبون کې تدریس ورکول یا که چا په پوره توګه انګلیسي زده وی کولای شې چې لومړی کی کوچنی قدم واخلی او یو اطاق کی درس ورکړی او بیا کولای شې د شریکانو په واسطه کورس جوړ کړی
موټروانی(Driving)
د موټر، موټر سایکل یا نور وسایطو چلول. دا مهارت د کار لپاره یا د شخصي استفادې لپاره زده کیږي. د جواز اخیستل پکې مهم دي او کولای شی چی ټکسی وچلوی او عاید لاسته راوړی . دا یو مهارت دی ، چا چی زده وی یا یی زده کړی له هغه چا څخه یی امتیاز لوړ دی چا چی نه وی زده. او دا په ابتدایی حالت کی د پوښتنو په واسطه هم زده کیږی
کمپیوټر مهارتونه (Computer Skills)
پدې کې دWord ، Excel، PowerPoint، انټرنټ، ایمیل، او نورو سافټویرونو کارول شامل دي. همدارنګه د ګرافیک، پروګرامینګ، ډیټابیس او نورو برخو مهارتونه هم موجود دی چی دا هره یوه برنامه ځانته یو هنر دی word . او excel برنامو څخه په مهل د کار یا وظیفی کی ګټه اخیستل کیږی
که چا نه وی زده په هیڅ ځای کی هم اړوند وظیفی خصوصا په وزارتونو کی نه شی پیدا کولای

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیاطي(Tailoring)

د جامو ګنډل، جوړول، یا ترمیم. دا مهارت د ښځو او نارینهوو لپاره د کار او کاروبار یوه ښه سرچینه ده چې باید هر ځوان تر 18 کلنۍ پورې یو کسب زده وي

موبایل ترمیم(Mobile Repairing)

د موبایلونو فني ترمیم، سافټویر او هارډویر ستونزو حل کول. یو ګټور مسلک دی

د برېښنا انسټالیشن(Electric Installation)

د کورونو یا تجارتي ځایونو برقي سیستمونه جوړول او ترمیم هم یو مهارت دی چې ترې کولای شي عاید لاسته راوړي

د لاسي صنایعو جوړول(Handicrafts)

قالینې، ګلدوزي، چرمدوزي، یا نور لاسساخت توکي جوړول چې ورته بازار موجود وي ډېر ښه مهارتونه دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانی هنرونه

د افغـانـي هنرونـو ښـوونه يـوه مهمـه او ارزښـتناکه موضـوع ده، چـې د کلتوري ميراث سـاتلو، اقتصـادي پراختيـا، او د خلکو د مهـارتونو د ودې لپاره اساسي رول لري. د هنرونو ډولونو کی غالی ، قـالين اوبـدل ، لاسـي صـنـايع (چـپن، ګلـدوزي، ختـين لوښـي، د لرګيـو کارونـه) ، نقاشــي او خطـاطي ، ګـاڼې جـوړول ، دوديـز لباسـونه ګنـډل او نـور شـامل دی. د ښوونې طريقې لپاره حرفوي ښوونځی او روزنيز مرکزونه بايد جوړ شی همداســی د انلايـن ويـډيوګانو او کورسـونو برابـرول هـم مهـم اقـدام ده خصوصـا د سيلانيانو پـه جذب کـی.د هنرمندانو ملاتړ او معـاش ورکـول ترڅو نور وروزي. ګټې يی د کلتور او تاريخ ساتنه ، د ښځو لپـاره د کـار زمينـه ، د صـادراتو لپـاره نـوي فرصـتونه ، د سياحت او توريسـتي بـازار

(c) ketabton.com: The Digital Library

جذب او نور دی . د دولت او خصوصي سکتور رول مهم ده چې د فستیوالونو، نندارتونونو جوړول ، د مارکېټ موندنې ملاتړ ، د افغاني هنر نړیوال معرفي کول او داسی نور دی.

د کورني تولید بازار (Digital Local Production Hub)

یو انلاین او فزیکي ګډ بازار جوړول، چې د افغانستان د هر ولایت خلک پکې خپل کورني تولیدات لکه(هګی، شیدې، غنم، میوې، خیاطي، لاسي صنایع، مصالحې، غالی،قیمتی کانی، او نور) خرڅ کړي. یعنی دا به هغه مارکیټ وی چې هغلته عرضه کوونکی او تقاضا کوونکی یو بل سره اړیکه قوی کوی او عرضه او تقاضا رامنځته کوی. دې بازار ته به یو د موبایل اپلیکیشن، ویبسایټ جوړ شي، چې ترې د خلکو محصولات په

(c) ketabton.com: The Digital Library

عادلانه قیمت واخیستل شی او بازار ته عرضه شی. د دی کار لپاره باید تقاضا کوونکی وکولای شی چی د جنس کیفیت تعین کړی. اساسي برخې یی دا دی چی قیمتونه به عادلانه او له احتکار څخه خالي وی ، د تولید کوونکو لپاره وړیا روزنیز مواد او ویډیوګانې او د صادراتو لپاره نښلول له سوداګرو سره وی. نتیجه به یی د کورني تولید زیاتوالی ، د وارداتو کموالی ، د ښځو او ځوانانو پراخ اقتصادي ګډون ، د کلیو او ښارونو ترمنځ اقتصادي توازن ، د خلکو باور په شفاف بازار زیاتېدل او له هر ولایت څخه یو نمونه اقتصاد جوړېدل وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

موخذونه

1. قره‌غی، محمد داود. د اقتصاد اصول. دانش خپرندویه، کابل، ۱۳۹۵ هـ ش.

2. شفیق، اجمل .اقتصاد پوهه د هر افغان لپاره. سلام خپرندویه، هرات، ۱۳۹۸ هـ ش.

3. رضا، احسان‌الله. د بازار اقتصاد او اسلامي اصول. افغان خپرندویه، جلال‌آباد، ۱۳۹۹ هـ ش.

4. عارف، محمد ظاهر. د اسلامي اقتصاد بنسټونه. احسان خپرندویه، مزارشریف، ۱۳۹۴ هـ ش.

5. ګل، رحمت الله. د اقتصاد پیژندنه. پکتیا پوهنتون خپرندویه، ۱۳۹۷ هـ ش.

6. د اقتصاد اساسات. د کابل پوهنتون د اقتصاد پوهنځي درسي مواد، ۱۳۹۶ هـ ش.

7. احمد، حنیف. د پیسو ارزښت او بازارونه. رشد خپرندویه، کابل، ۱۳۹۷ هـ ش.

8. Samuelson, Paul A., and William D. Nordhaus. Economics. McGraw-Hill Education, 2010.

9. Investopedia. "Basic Economic Concepts." https://www.investopedia.com/economics-4689748

(c) ketabton.com: The Digital Library

**10. International Monetary Fund (IMF). “What is Economics?”
https://www.imf.org/en/About/Factsheets/What-Is-Economics**

**11. World Bank. “Economics Overview.”
https://www.worldbank.org/en/topic/economicpolicy/overview**

**12. Khan Academy. “Introduction to Economics.”
https://www.khanacademy.org/economics-finance-domain**

**13. Statista. "Global Economic Indicators."
https://www.statista.com/topics/758/global-economy/**

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ سره اړیکه

ثناالله طوطاخیل

sanaullah Totakhil
مخاطب واتساپ

Facebook ID
ثناالله طوطاخیل

whatsapp
0765961120 , 0778688410
Gmail
:Sanaullahafghan4200@gmail.com

د تلګرام چینل
:https://t.me/PASHT00

(c) ketabton.com: The Digital Library

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library